

Medijska reprezentacija argentinske ekonomske krize (1998. - 2002.)

Sutlović, Iva

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:601350>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-10**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij politologije

Iva Sutlović

**MEDIJSKA REPREZENTACIJA ARGENTINSKE EKONOMSKE
KRIZE (1998. - 2002.)**

**MEDIA REPRESENTATION OF THE ARGENTINE ECONOMIC
CRISIS (1998. - 2002.)**

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2018.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij politologije

**MEDIJSKA REPREZENTACIJA ARGENTINSKE EKONOMSKE
KRIZE (1998. - 2002.)**

**MEDIA REPRESENTATION OF THE ARGENTINE ECONOMIC
CRISIS (1998. - 2002.)**

DIPLOMSKI RAD

Mentorica: prof. dr. sc. Lidija Kos-Stanišić

Studentica: Iva Sutlović

Zagreb
Srpanj, 2018.

Izjavljujem da sam diplomski rad Medijska reprezentacija argentinske ekonomske krize (1998. - 2002.), koji sam predala na ocjenu mentorici prof. dr.sc. Lidija Kos-Stanišić, napisala samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekla ECTS-bodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivala etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Iva Sutlović

Pregled sadržaja:

1. Uvod	1
2. Zaleđe ekonomske krize	2
2.1. Perónizam	3
2.2. Prljavi rat	7
2.3. Demokratski manadatari- pregled ekonomskih politika	8
2.4. Uloga MMF-a u krizi	12
3. Metodologija	15
4. Izvod dokaza	17
4.1. <i>Pagina 12</i>	17
4.2. <i>Clarín</i>	20
4.3. <i>La Nación</i>	23
5. Tumačenje dokaza i usporedba	26
6. Zaključni komentar	34
7. Literatura	35
8. Sažetak	39

Popis ilustracija:

Graf 1: *Página 12* – Izvještavanje o ekonomskim (N1E) i političkim (N1P) temama (str. 17)

Graf 2: *Página 12* – Političko-negativno izvještavanje (PolNeg) i političko-pozitivno izvještavanje (PolPos) (str. 18)

Graf 3: *Página 12* – Ekonomsko-negativno izvještavanje (EcoNeg) i ekonomsko-pozitivno izvještavanje (EcoPos) (str. 19)

Graf 4: *Clarín* – Izvještavanje o ekonomskim (N2E) i političkim (N2P) temama (str.20)

Graf 5: *Clarín* - Političko-negativno izvještavanje (PolNeg) i političko-pozitivno izvještavanje (PolPos) (str.21)

Graf 6: *Clarín* – Ekonomsko-negativno izvještavanje (EcoNeg) i ekonomsko-pozitivno izvještavanje (EcoPos) (str. 22)

Graf 7: *La Nación* – Izvještavanje o ekonomskim (N3E) i političkim (N3P) temama (str. 23)

Graf 8: *La Nación* - Političko-negativno izvještavanje (PolNeg) i političko-pozitivno izvještavanje (PolPos) (str. 24)

Graf 9: *La Nación* - Ekonomsko-negativno izvještavanje (EcoNeg) i ekonomsko-pozitivno izvještavanje (EcoPos) (str. 25)

Graf 10: Ukupnost svih političkih članaka po dnevniku (str. 26)

Graf 11: Ukupnost svih političko-pozitivnih članaka (str. 27)

Graf 12: Ukupnost svih političko-negativnih članaka (str. 27)

Graf 13: Ukupnost svih ekonomskih članaka po dnevniku (str. 28)

Graf 14: Ukupnost svih ekonomsko-pozitivnih članaka (str. 29)

Graf 15: Ukupnost svih ekonomsko-negativnih članaka (str. 29)

1. Uvod

Tema mog rada je, u suštini, prikaz razvoja prve ekonomske krize argentinske ekonomije u novom mileniju. Rad je deskriptivne prirode, oslanja se na istražene činjenice zapisane u ranije objavljenim znanstvenim radovima iz kojih kanim izvoditi dokaze. Rad ni u kojem segmentu neće sadržavati autorsko istraživanje na terenu. Rad se u potpunosti oslanja na priloženi popis literature i ne izlazi van tog odobrenog okvira. Najbitniji izvor ovog rada je doktorska disertacija Mariane Eberle-Blaylock pod nazivom *Political and Economic News During the Argentine Crisis of 2000-2002: An Agenda Setting Analysis of Major Newspaper Coverage*. Spomenuto autorsko istraživanje pruža ključnu podatkovnu argumentaciju diplomskom radu.

Rad započinjem ovdje, pojašnjavanjem naslova, istraživačkog pitanja, hipoteze, osobnog predviđanja o ishodu rada, ishodu hipoteze i istraživačkog pitanja. Zatim kratkim pregledom sadržaja i jedinica koje će se obrađivati. Kao što naslov sugerira, osim ekonomske politike mandatarata, rad se fokusira na ulogu tiskanih medija u razdoblju krize. Opisujem metodu predaje, ali i metodu korištenu od strane Mariane Eberle-Blaylock na čiji se rad oslanjam u postizanju odgovora na zadano istraživačko pitanje.

Sam naslov otkriva područje interesa- koja je bila uloga novina *Pagina 12*, *Clarina* i *La Naciona*, centralnih aktera argentinskog tiskanog medija, za vrijeme prve ekonomske krize koja je potresla zemlju u novom mileniju? Ulogu ću naposljetku opisati binarno: slaganje ili neslaganje, odnosno podrška ili izostanak podrške medija. Takav opis pojasniti će osnovno stajalište medija, jesu li argentinski tiskani mediji podržavali odluke vlasti ili nisu. Shodno tome izvodim konkretno istraživačko pitanje ovog rada: jesu li argentinski tiskani mediji podržavali državnu ekonomsku politiku u doba krize ili nisu? Moja je osnovna hipoteza, na samom početku pisanja rada, a nakon pregleda sakupljene literature, da argentinski mediji nisu podržavali ekonomsku politiku u doba krize. No, hipoteza je tek 'službeno nagađanje', oklada autora sa samim sobom, a čiji ishod postaje važeći tek nakon dokaza.

Rad će najdetaljnije opisivati događaje unutar zadanog okvira od 2000. do 2002. godine iako kriza službeno započinje 1998. godine, a kako bi okolnosti bile jasne opisat ću i prilike koje su prethodile vrhuncu krize. Razlog tome je i činjenica da rad ne bi zadovoljio zadani format i volumen u svom glavnom dijelu da se bazira isključivo na periodu od zadnje 3 godine službenog trajanja krize. Također, smatram da tema ne može biti kvalitetno apsolvirana, obrađena i predstavljena bez adekvatnog

povijesnog uvoda. Naime, svaka je ekonomska kriza tek posljedica niza okolnosti, stoga je nemoguće ovakav tip rada započeti bez korektnog povijesnog uvida u razdoblja koja su prethodila sadašnjosti teme.

Nakon uvoda središnju predaju započinjem Perónovim mandatom, zatim prelazim na razdoblje 'Priljavog rata', opisujem prve demokratske izbore, nabrajam najvažnija obilježja ekonomskih politika mandataru do dolaska predsjednika Eduarda de la Rúa, opisujem ulogu Međunarodnog monetarnog fonda u doba krize. Time završava drugi dio rada posvećen povijesnim temeljima koji uvode u temu rasprave. Treći dio rada rezerviran je za metodologiju, dok je četvrti predviđen za izvođenje podataka iz istraživanja Eberle-Blaylock, koje ću u petom dijelu rada usporediti sa pretpostavkama hipoteze i odgovoriti na istraživačko pitanje kako bih u šestom došla do zaključka.

Sam rad je interesno pozicioniran između odnosa ekonomskih politika jedne države i medija koji o tim istim politikama izvještavaju. Mediji aktivno sudjeluju u stvaranju javnog mnijenja, a time pasivno i politike, a nerijetko to čine kao 'najamno' sredstvo izvještavanja. Objektivno informiranje bi bilo, svakako, najsretnija opcija no zanimljivo je koliko često ga politika koristi kao alat političkog pritiska.

2. Zaleđe ekonomske krize

Iako je tema rada situirana u sadašnjosti nemoguće ju je obraditi počevši *in medias res*. Argentinska kriza svoje korijene vuče još iz doba Velike depresije kada je svijet prvi puta osjetio lančanu reakciju ekonomske krize. Velika gospodarska kriza, Velika depresija, harala je slobodnim tržištem od 1929.-1933., od Wall Streeta u epicentru do ruralne Argentine (della Paolera i Taylor, 2001:188).

Argentina je tada, kao i danas, njegovala poljoprivrednu tradiciju i u velikoj mjeri ovisila o tržišnom profitu generiranom od poljoprivrednih djelatnosti. Teritorijalna prostranstva, nizine i pogodna klima bili su argentinski prirodni aduti koji su bili maksimalno iskorištavani, no ni najplodnija zemlja i najuspješnija proizvodnja ne mogu zamjeniti tržište koje njihove proizvode i potražuje. Kriza je izbila u Sjedinjenim Američkim Državama, proširila se Europom i izbrisala potražnju za argentinskim izvoznim proizvodima (Pinilla i Rayes, 2017: 8).

O kontinuiranoj situaciji političke nestabilnosti koja se protezala desetljećima govori i podatak da je

Argentina samo od 1930. do 1983. godine svjedočila čak šest vojnih udara (Malamud, 2011: 89). U spomenutom razdoblju predsjednički mandat su dobila 23 državljanina od kojih su tek trojica kraj mandata dočekali u predsjedničkom uredu. Bili su to Augustin Justo, Juan Perón i Jorge Videla, vojna lica koja su autoritet djelomično dugovali vojnom angažmanu (Malamud, 2011: 89). Izabrani mandatar civilnog osobnog statusa nikada nisu dospjeli do kraja mandata bez smetnji, opstruiranja, vojnih udara. Neraskidiva veza između obavljanja državnčkih uloga i vojnog pedigrea nestaje tek krajem nedemokratskih vlasti 1983. godine kada su inaugurirani prvi slobodni, pošteni, demokratski izbori za parlament i predsjednika nakon prolongiranih opstrukcija u pokušaju demokratskog provođenja politika (Mukherjee i Yadav, 2014: 80).

2.1. Peronizam

Prvi obrisi demokracije naziru se na predsjedničkim izborima na kojima je na vlast došao, do danas najpoznatiji političar Argentine, Juan Perón. Juan Domingo Perón rođen je 1895. godine u predgrađu Buenos Airesa u čiji centar dolazi kao šesnaestogodišnjak pri upisu na vojnu akademiju. Isticao se kao vješti sportaš, ali i kao odličan učenik stoga je za napredak u vojnoj hijerarhiji primarno računao na izobrazbu. Na vrhuncu akademske karijere odlazi u Italiju kako bi proučavao razvoj ideologije izvornog fašizma u Europi. Za vrijeme dvogodišnjeg boravka u Italiji od 1938. do 1940. godine, sakuplja dojmove o viđenom te objavljuje radove s povijesnog i filozofskog stajališta upravo na temu fašizma. Dokumentirani izvori, kao i njegove publikacije jasno ukazuju da je Perón bio impresioniran dalekosežnim utjecajem fašizma u talijanskom društvu. Struktura vlasti sa jasno posloženom vojno-političkom hijerarhijom, bliskoj Perónovoj profesiji, a možda i njegovoj viziji Argentine (Conde, 2008: 122).

Po povratku u Argentinu akademski uspjeh 'pretvara' u vojni te biva unaprijeđen u pukovnika tajne vojne lože po imenu *Grupo de Oficiales Unidos*, koja će u buduće 3 godine organizirati preuzimanje vlasti vojnim udarom. Godine 1943. organizirani *Grupo de Oficiales Unidos* uspjeva oteti vlast civilnoj vladi i nastavlja sa kadrovskim izmjenama. Iako je Perón već tada uživao značajan status u organizaciji on pri sastavljanju vlasti preuzima tek skromno mjesto tajnika resora rada i socijalne dobrobiti (Conde, 2008: 123).

Ovaj rad ne bavi se biografijom Juana Peróna, ali njegov utjecaj u argentinskoj politici prisutan je i nakon 50 godina od njegovog ulaska u *Palacio Rosado*¹, stoga je bitno razmotriti zašto je Perón

---

¹Službeni prostori argentinske vlasti

odlučio svoj položaj u *Grupo de Oficiales Unidos* založiti za mjesto umanjene moći tajnika. Perón odlučuje da iako na vlast dolazi organiziranim vojnim udarom, napredovanje unutar *Unidosa* postiže postupno i nenametljivo. Već sljedeće godine, 1944., za vrijeme predsjedničkog mandata Edelмира J. Farrella, Perón postaje ministar rata, a zatim i potpredsjednik (Britannica.com, 2018)².

Možemo samo nagađati je li Perón predvidio buduću najveću političku prednost kojoj je kumovao njegov izbor za tajnika resora rada. Naime, danas je poznato da je peronizam sinonim originalnog argentinskog populizma čiji su najveći pristaše bili oni najslabiji, niži slojevi društva i radnici. Populizam, pa tako i onaj klasičan Perónov, snagu crpi iz binarne opreke u društvu koju stvara svojim djelovanjem. Antagonizam između dvije grupe, elite i naroda, industrijalaca i radnika, te iskarikiran primjer borbe između bogatih i siromašnih ključne su 'pjesničke slike' kojima se populizam služi (Kos-Stanišić, 2014: 32).

Perón je unaprijed zaradio simpatije budućeg glasačkog tijela nakon što su *Unidosi* politički 'razbaštinili' neučinkovitu civilnu vlast, a svojim dolaskom najavili red, rad i vojnu disciplinu. Kao jedan od utjecajnijih, a koji se nije libio zadovoljiti zanemarenim resorom, Perón gradi famu skromnog, decidiranog i pristupačnog političara. *Descamisados*, u doslovnom prijevodu 'oni bez košulja', nadimak koji je aludirao na siromašno radništvo, bili su Perónovi najvjerniji pristaše (Britannica.com, 2018), (Kos-Stanišić, 2014: 35).³ Perón će svoju političku pogodnost konačno okruniti ženidbom za Mariú Evu Duarte, popularno zvanu Evita.

Nakon kratkog pregleda Perónova političkog 'zaleđa', prelazimo na konkretne okolnosti koje oblikuju njegove ekonomske politike. Peróna su brinuli sljedeći post ratni simptomi koji su se počeli pojavljivati i na južnoameričkom kontinentu. Prvi svjetski rat je rezultirao Velikom depresijom, posljedično padom ekonomije i urušavanjem životnog standarda, ponajprije najsiromašnijih slojeva, a sve to dovelo je do političkih nemira. Nakon što je 1946. godine prvi puta na vlasti kao predsjednik države, uviđa ponovni problem revolta u svojoj državi, a izazvan lošim ekonomskim uvjetima koji su bili direktna posljedica Drugog svjetskog rata. Nezadovoljnici su mogli pribjeći nasilju, što Perónovu vojnom autoritetu nije predstavljalo problem, ali zato priklanjanje lijevoj opciji, kretanje mase u smjeru komunizma nije smio dozvoliti. Smatram da je 'crvena prijetnja' najveći katalizator Perónovih političkih problema, a shodno tome i kreator politika (Conde, 2008: 123-124).

---

² <https://www.britannica.com/biography/Juan-Perón>, pristupljeno 2018.

³ <https://www.britannica.com/topic/descamisados>, pristupljeno 2018.

Autor Joel Horowitz u svom radu *Industrialist and the rise of Perón, 1943-1946* demantira općeprihvaćeno stajalište povijesti o Perónovu populizmu. Naime, on tvrdi da je jedna od odlika populizma usko slaganje kapitala i radnika uvjetovano politikom koja gradi i štiti takav odnos, te povratno, njihova čvrsta podrška politici koja omogućava stanje njihove zadovoljštine (Horowitz, 1990: 211). Horowitz jednako kao i Conde, zaključuje da se i Perón na početku karijere u strahu od realne prijetnje komunizma u državi, odlučio na intervencije države. U početku je cilj bio obostrano 'dodvoravanje' i vlasnicima industrije, kapitalu, i radnicima u industriji, no kako po prirodi kapital i radnik imaju oprečne zahtjeve, gubitak podrške jednog pola bio je neizbježan. Perónu je preostalo da odabere ono politički 'isplativije', vjerujem da je brojčana nadmoć pripadnika nižih slojeva društva presudila u njihovu korist.

Možemo reći da su Perónove ekonomske politike bile *bottom-up* orijentirane, što znači da su primarno bile opterećene rješavanjem standardom života građana, a ne ozdravljenjem ekonomije. Prvo znači da su Perónove politike bile na trošak države, a u službi glasačkog tijela (Conde, 2008: 123-124). *Roberto Cortés Conde*, autor rada *The Political Economy of Argentina in the Twentieth Century* nabraja Perónove mjere. Zalagao se za potpunu zaposlenost, stabilan posao za svakog radnika; poduzetnički protekcionizam, stabilna proizvodnja kao izvor stabilnog zaposlenja, osnovno osiguranje za svakog građanina. Neupitno je da je takvim postupcima stabilizirao relativan politički mir u zemlji. Autor napominje da je van mjera okrenutih zadovoljavanju mase, Perón inzistirao na industrijalizaciji i povremenom intervencionizmu. Ideja je bila da Argentini treba razvijena teška industrija kako bi samu sebe mogla opskrbljivati oružjem, uz državni nadzor, jer krajnji je konzumator upravo država. Argentina se na taj način ekonomski pokušavala zatvoriti u samodostatni kut, kako bi što lakše prebrodila eminentne posljedice rata, ali daleko od socijalizma.

"On (i vojni režim čiji je član bio) naglašavao je važnost industrijalizacije. Ključni element u retoričkoj podršci argumenta industrijalizacije bila je važnost nacionalne obrane. To je bio fokus Perónova poznata govora na Sveučilištu La Plata 1944. godine. U tom govoru on tvrdi da je obrana Argentine ovisna o industrijalizaciji. Iako bi samo takva retorička gesta bila odobravana od strane industrijalaca, koji su mahom bili zanemarivani od strane prošlih režima, vlast je poduzela konkretne mjere" (Horowitz, 1990: 200-201)."

Prvi je 'paket' Perónovih mjera samo odgodio ponovljeni scenarij sa kraja Prvog svjetskog rata. Kao što smo zaključili, mjere su bile primarno na trošak države, potpuna zaposlenost, rast plaća, proizvodnja nepotrebnih sredstava obrane. Argentina nije mogla financirati takav trošak u realnom vremenu pa je Perón povukao dva poteza, odnosno intervenirao je na sljedeće načine: precjenjivanjem službenog pesa i državnom restrikcijom uvoza. Perón otvara prvu državnu banku 1944. godine sa kapitalom od 50 milijuna pesosa namijenjenih za pomoć i povoljno kreditiranje industrije. Domaći kapital nagrađuje, a strani kažnjava protekcionizmom, drugim riječima, po nalogu vlasti Argentina je manje uvozila, a nerealno uvećanom cijenom valute pri konverziji cijene izvoznih dobara, na izvozu više zarađivala (Conde, 2009: 126-127).

Kao što je navedeno, rad će pokazati najbitnije obrise svih ekonomskih politika u Argentini do početka milenija, pa ćemo imati uvid koliko je puta država odlučivala o vrijednosti svoje valute. Perónove mjere poput 'bumeranga' vratile su se na naplatu argentinskom gospodarstvu, a u konačnici i njegovu autoritetu. Ono što je vidljivo kroz argentinsku vanjsku politiku je konstantna težnja za udaljavanjem od vanjskog utjecaja međunarodne zajednice, ali ipak i vječita težnja za snažnijom ulogom u toj istoj zajednici. Kao i danas, Perón je 1940-ih i 1950-ih htio veliki međunarodni utjecaj po vlastitim pravilima, čemu je u prilog išla i Velika depresija koja potvrđuje iluziju nedodirljivosti zapadnih ekonomskih sila.

Intervencija države zaradila je nerealan rast standarda života⁴, no dugoročno nije bila održiva jer kupac najvećeg argentinskog izvoznog dobra, prehrambenih sirovina, odbija daljnje preplaćivanje. Europa se od Drugog svjetskog rata oporavljala sporo, ali sigurno i preusmjerila je nabavu sirovina na najisplativiji izvor što Argentina više nije bila. Rezultat Perónove intervencije bila je erozija poljoprivredne grane gospodarstva, jedine uspješne, a i najveće u državi. Poljoprivreda je pretrpjela velike štete, a spor oporavak je tipičan za industriju koja se primarno veže uz prirodne uvjete (Murmis i Portantier u Horowitz, 2009: 204).

"Kada pada cijena proizvoda dolazi i do pada u zaradi proizvodnih sredstava, shodno tome prelazi se na investiranje u proizvodnju jeftinijih dobara. Takav je slučaj zemljišne proizvodnje, jer ako cijena poljoprivrednih dobara padne, ta ista zemlja može biti korištena u stočne svrhe" (Conde, 2009: 125).

Argentina ima stoljetno dugu cikličnu pojavu inflacije stoga je imperativ da se kroz rad iznova referiramo na stopu inflacije kroz obrađivane periode kako bi lakše pojasnili simptome ekonomske

---

⁴Horowitz se referira na Murmisa i Portantiera, 204. , citira podatak o porastu dohodaka prosječnog radnika za čak 17 posto u razdoblju od 1943-1945.

krize početkom milenija. 1949. godine inflacija je porasla na 29 posto, duplo više od 13 posto inflacije 1947. godine (Ferrandino i Sgro, 2015: 4).

Autor sugerira da je Perónov pristup ekonomskoj politici bio kompromitiran vojnom ideologijom, ipak, bio je svjestan pravog stanja gospodarstva pošto su i njegove politike dovele do tadašnje gospodarske krize. Kako bi olakšao zabrinjavajuću situaciju u poljoprivrednoj grani, Perón odlučuje 1951. godine ponovno intervenirati u gospodarstvo. Država je obećala poljoprivrednicima povrat izgubljene zarade nastale precijenjivanjem pesa, te se obvezala na otkupljivanje viška sirovina po fiksnoj cijeni određenoj od strane *Instituto Argentino de Promocion del Intercambio*, Argentinskog instituta za unapređenje razmjene. I ovaj potez bio je zapravo tek odgoda neodgodivoga, država se zaduživala u Središnjoj banci koja je isplaćivala mjenice i time 'razrjeđivala' ionako prenapuhanu cijenu pesa (Conde, 2009: 127). Godine 1953. Perónova vlada kreće u drugu 'petoljetku' i potpisuje gospodarsku razmjenu sa SSSR-om, Ujedinjenim Kraljevstvom i Čileom, ali državna bilanca i dalje nastavlja negativan trend (Ferrandino i Sgro, 2015: 4).

2.2. Prljavi rat

Godine 1974. Perón umire i ostavlja državno vodstvo supruzi Isabel Martinez de Perón. Zadnja povijesna prekretnica za Argentinu dešava u razdoblju od 1976.- 1983. godine, kada je državom harala *Alianza Anticomunista Argentina* na čelu sa generalom Jorgeom Rafelom Videla. 'Trostruki A', kako se danas oslovljava ta teroristička skupina, bio je proizvod militantne krajnje desnice koja je nasilno preuzevši vodstvo države započela obračun, sa pristašama lijevih opcija. Iako većina nije odobravala njihovo rješenje, masovne egzekucije neistomišljenika, danas sa tugom zapamćenih kao *los desaparecidos*, nestali, preživjele podsjećaju na period kada je Argentina izborila pravo na drugačije političko mišljenje. Broj ubijenih za trajanja režima je približno 2300, a broj nestalih oko 30 000, od kojih se kao provjeren broj navodi 9000 u registru *Comisión Nacional sobre la Desaparición de Personas* (Ferrandino i Sgro, 2015: 8). Ova povijesna dekada ima dva imena, s jedne strane *Guerra sucia*, 'prljavi rat', a s druge *Proceso de Reorganización Nacional* ili *El Proceso*, proces reorganizacije. Diktatura je bila dnevno-politički problem koji je okupirao pažnju čitave nacije do te mjere da je bilo teško primjetiti da inflacija i dalje prijeti potpunim ekonomskim kolapsom.

Godine 1978. ekonomsko vodstvo militantne diktature snižava bruto društveni proizvod Argentine u

svrhu zaustavljanja rasta inflacije. Glavni arhitekt tih mjera je bio Jose A. Martinez de Hoz, a njegov je potez u kratkom vremenu postigao poražavajuće rezultate, te je tako BDP na prijelazu 1980. na 1981. postigao pad sa 0.7 na negativnih -6.2. Bruto nacionalni dohodak sa 1.8 na negativnih -7.0 (Ferrandino i Sgro, 2015: 8).

Do kraja 1982. javni dug je porastao na 20 posto BDP-a, a Argentina na rubu bankrota (Kiguel, 1989: 2). Podaci Svjetske banke koincidiraju sa ekonomskim politikama opisanim u ovom segmentu rada. Po uspostavljanju diktature inflacija je iznosila gotovo 450 posto, provođenjem mjera Martinez de Hoza pratimo dvogodišnji pad te brojke na približno 150 posto. Zadnje dvije godine diktature i u jeku Falklandskog rata ta brojka raste na iznad 350 posto.⁵ Upravo je rat za Falklandski teritorij bio zadnja diverzija diktature, pokušaj odvratanja građana od evidentno katastrofalne gospodarske situacije.

2.3. Demokratski manadatar - pregled ekonomskih politika

"Unatoč razlikama u dizajnu tih programa, većina je uspjela ostvariti prijelazne dobitke u borbi protiv inflacije. Krajnji ishod svih, nažalost, bio je razočaravajuće sličan (Kiguel, 1989: 2)."

U listopadu 1983. godine Argentina održava slobodne izbore na kojima pobjeđuje kandidat radikala Raúl Ricardo Alfonsín. Alfonsín je naslijedio ostavštinu, sada već dva desetljeća ciklične inflacije, deficita, a prvi mu je zadatak bio usporiti takve ekonomske trendove. Alfonsínova najvažnija, neuspjela, mjera bila je kreacija *australa*, nove valute koja je trebala odvojiti postojeći dug i stabilizirati kupovnu moć. Prvih par godina deficit kreiran u doba diktature ostaje nepromijenjen, a nove nepogodnosti poput pada u trgovanju i povećanje kamata na dug dodatno osporavaju 'Plan austral' koji započinje s implementacijom 1985. godine. Kao i sve mjere dizajnirane za usporavanje inflacije, i austral je donio brze, ali i kratkoročne rezultate. Prva godina implementacije plana donjela je pad inflacije sa 30 posto u lipnju na 3.1 posto u kolovozu (Kiguel, 1989: 3).

Treći kvartal 1985. godine donosi pad deficita na 1.8 posto BDP-a, što je bio veliki pomak od spomenutih 20 posto deficita na početku predsjedništva Alfonsína. Ovakva pozitivna makroekonomska kretanja generirana su popratnim mehanizmima austral plana koji su se manifestirali u obliku poreza i prisilnih mjera štednje (Kiguel, 1989: 7).

"Prisilna mjera štednje bila je dizajnirana kao obavezna jednoročna posudba od pojedinaca i

---

⁵ Stopa inflacije prema podacima Svjetske Banke (1976-1983):

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.DEFL.KD.ZG?end=1983&locations=AR&start=1976&view=chart>

korporacija vladi. U principu, ovo nije bio porez jer je vlast obećala vratiti posuđeno. Ipak, u tom periodu taj se iznos vodio kao dobit u svrhu izračuna proračunskog deficita (Kiguel, 1989: 8)".

Zadnji kvartal 1985. godine još uvijek prati pripitomljenu inflaciju koja je u tom trenutku bila na 1.5 posto. Problem nastaje kada zbog pozitivnijih ekonomskih trendova dolazi do uzleta potrošnje koji predstavlja porast potražnje, koji direktno šteti mjerama protuinflacije.

"Tokom Alfonsinova predsjedništva nezaposlenost nije rasla, ali su plaće prepolovljene i sada dostižu najnižu vrijednost u posljednjih 50 godina. Narodni ustanak 1989. godine vodi do ostavke Alfonsina 5 mjeseci prije kraja mandata (Kiguel, 1989: 12)."

Carlos Menem pristaje ranije preuzeti vodeću poziciju u zemlji, opravdano, jer bez vodstva Argentina bi zapala u još dublju krizu. Vanredno zabrinjavajuće ekonomsko stanje zahtjevalo je hitne ekonomske mjere što je išlo u prilog Menemovoj administraciji koja ima 'odriješene ruke' u implementiranju svih svojih politika (Bambaci i sur., 2002: 78).

"U vrijeme iniciranja reformi populacija je bila tolerantnija prema eksperimentnim alternativama nego bi bila u neko drugo vrijeme. Hitnoća situacije dovela je do sustavnog delegiranja koje je povećalo šanse, a time i očekivani politički dobitak, implementiranja širokih promjena u policy orijentaciju (Bambaci i sur., 2002: 78)."

Uvjerljiva pobjeda na izborima, djelomično zarađena na 'blaćenju' prijašnje administracije, doprinjela je velikoj pregovaračkoj moći Menema pri dolasku na vlast. Raspodjela moći između postojeće političke 'garniture' i novoizabrane vlasti omogućila je Menemu da 'progura' zakon koji nalaže povećanje broja ustavnih sudaca sa 5 na 9. Menem je sada samostalno mogao odabrati 4 nova ustavna

suca, a nakon demonstrativne ostavke jednog od prijašnjih pet, Menem može izabrati i petog suca i tako dobiti većinu za svaki prijedlog (Bambaci i sur., 2002: 79).

Kongres prihvaća dva zakona koja šire 'jurisdikciju' izvršne grane vlasti koju trenutno utjelovljuje Carlos Menem. Zakon broj 23. 696- *Ley 23, 696 de Emergencia Economica* ('Zakon o ekonomskoj vanrednosti') i Zakon broj 23. 697- *Ley 23.696 de Reforma del Estado* ('Zakon o reformi države'), nova su dva alata za olakšano donošenje odluka kojima se Menem koristi (Bambaci i sur., 2002: 80). Bambaci, Saront i Tommasi (2002.) pojašnjavaju kako Menem nije prikupio kompletnu legislativnu moć, ali ipak kombinacija ova dva zakona peronistu Menemu omogućilo je zaobilaznje velikih prepreka pri implementaciji ekonomskih politika. Menem nudi plan privatizacije kao 'ekonomsko čudo' koje će, prodajom industrije i usluga u posjedu države privatnom kapitalu, 'razbuktati' konkurenciju i probuditi 'zdrav apetit' gospodarstva. Peter Calvert u svom radu *Privatisation in Argentina* jednostavno opisuje krivu premisu Menemove zamisli.

"Pristaše privatizacije ju često opravdavaju argumentom o stvaranju konkurencije. Ipak, u Argentini je ustaljeni mehanizam privatizacije bio 'sale by tender', čiji je uobičajeni rezultat zamjena javnog monopola privatnim (Calvert, 1996: 147)."

Privatizacijom se trebalo postići smanjenje državne potrošnje na industriju u njenom vlasništvu, prodajom te industrije namiriti vanjski dug, te posljedično smanjiti inflaciju. Ferrandino i Sgro, autorice članka *Monetary policy in Argentina: From the inflation of the 1970s to the default of the new millennium*, napominju kako je 90 posto državnog vlasništva namijenjenog za privatizacijski period od 1990.-1998. godine, prodano do kraja 1994. godine (Ferrandino i Sgro, 2015: 15). Među najvećim kompanijama prodanim u privatni sektor bile su Nacionalna kompanija za eksploataciju nafte YPF- *Yacimientos Petroliferos Fiscales*, Nacionalna telekomunikacijska kompanija ENTEL, zrakoplovna kompanija *Aerlinea Argentinas*, energetika SEGBA- *Servicios Electricos del Gran Buenos Aires*, EMOS- Ente Municipal de Obras Sanitarias snabdijeva vodom, ENCOTEL poštanske usluge, ELMA pomorski prijevoz, i brojni drugi (Calvert, 1996: 150).

Ghio i Etchemendy u Ferrandino i Sgro, tvrde da je Argentina od prodaje imovine zaradila 11.3 milijarde dolara, a sa imovinom je prodala i njene tekuće dugove te se dodatno 'rasteretila' 14.8 milijarde dolara duga. Brojke su pravdale Menemovu zamisao, no reperkusije privatizacije odrazile

su se na standard građana. Nakon što je privatni sektor uložio u kupnju posrnutih kompanija u vlasništvu države, morao je i namiriti postojeći dug tih kompanija, rezultat je bio veliko broj otkaza kao mjera štednje unutar privatiziranih kompanija (Ghio i Etchhemendy u Ferrandino i Sgro, 2015:16). Broj državnih službenika smanjio se sa 347 tisuća 1989. godine na 66 tisuća 1993. godine. Većina uloženog kapitala stigla je iz Sjedinjenih Američkih Država, Italije i Španjolske (Ferrandino i Sgro, 2015: 16).

Druga najvažnija Menemova mjera bio je plan o konverziji kojeg je osmislio njegov ministar gospodarstva Domingo Felipe Cavallo 1991. godine. Plan je zamišljen na principu 'zlatnog standarda', vlastita valuta peso veže se fiksno za neku vrijednost. Odabrana vrijednost bila je dolar i to u omjeru jedan na jedan što je značilo da jedan peso vrijedi koliko i dolar. Takva mjera morala je biti kontrolirana realnim troškovima Središnje banke koja je u opticaj puštala određenu svotu novaca, ne bi li na taj način smanjila inflaciju (Ferrandino i Sgro, 2015: 15). Podaci Svjetske banke potvrđuju generalni uspjeh Menemove prve administracije u deflaciji.⁶

Menem je, očekivano, pobijedio na izborima i tako izborio drugi predsjednički mandat za peroniste. Dobri ekonomski pokazatelji osigurali su mu nesmetani prolazak, u to vrijeme slovio je kao gospodarski 'mag'. Pet postotni rast BDP-a godišnje u posljednje dvije godine Menemova mandata prvi puta će biti ugrožen izbijanjem ekonomskih kriza u Latinskoj Americi, a ujedno će i pokazati 'izloženost' argentinske ekonomije vanjskim nestabilnostima (IMF, 2003: 6).

Inflacija je u Argentini znakovito niska, a na snazi je još uvijek plan konvertibilnosti gdje je jedan peso vrijednosno fiksno vezan za dolar, što je *de facto*, umjetno precjenjivanje pesa. Pozitivne ekonomske pokazatelje usporiti će ekonomska kriza u Meksiku, 'tekila kriza', koja uzrokuje devalvaciju meksičkog pesa nasuprot dolara, a pogađa argentinski peso koji je u ovom trenutku precijenjen (Ferrandino i Sgro, 2015: 18). 1995. godine Međunarodni monetarni fond (MMF), odlučuje da je Argentina 'kreditno sposobna' i zbog pozitivnih ekonomskih kretanja zadnjih godina odobrava posudbu od milijardu dolara (Ferrandino i Sgro, 2015: 19). MMF je 'financijskom injekcijom' pokušao preventirati ciklični efekt ekonomskih kriza na toliko povezana gospodarstva kao ona Latinske Amerike.

Povjerenje MMF-a Argentina je zaradila zbog makroekonomskih prilika, ali i jer je pokazala političku stabilnost u povjeravanju drugog mandata uzastopno Carlosu Menemu.

---

⁶<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.DEFL.KD.ZG.AD?end=1996&locations=AR&start=1991&view=chart>, pristupljeno 2018.

Kao posljedica procjene MMF-a o financijskoj stabilnosti Argentine i odobravanju kredita, može se ubrojiti i rast povjerenja stranog kapitala.

"Argentinski financijski sistem iz Meksičke krize izašao je ojačan. U periodu od 1996.- 1997. realna ekonomija raste za ukupno 13,6 posto, dok je stopa nezaposlenosti pala na 13,7 posto sa 16,6 posto iz prijašnje dvije godine (Ferrandino i Sgro, 2015: 19)."

Sljedeća velika gospodarska kriza Južne Amerike zahvatila je najveću državu i najveće gospodarstvo na kontinentu, Brazil. Kriza u Brazilu krajem devedesetih bila je očekivani rezultat negativne ekonomske klime u Latinskoj Americi, no što je gospodarstvo u epicentru krize veće, to se podrhtavanje dalje osjeti. Specifičan je problem 'preljevanja krize' u Latinskoj Americi snažna povezanost gospodarstva tamošnjih država. Gospodarska unija, MERCOSUR, osnovana je 1991. godine i broji članstvo Argentine, Brazila, Paragvaja i Urugvaja.⁷ Logično je da se najveća količina trgovine i robne razmjene odvijala između dva najveća gospodarstva, Argentine i Brazila. Kao referencu plasiram podatak da je 1999. godine po podacima MMF-a, real vrijedio tek 30 posto dolara (IMF, 2004: 12).

Zemlje Latinske Amerike oslanjale su na trgovanje MERCOSUR-om kao najisplativijim tržištem, što je posljedično prouzročilo stagnaciju stvaranja drugih tržišnih tokova. Za usporedbu, službeni podaci Međunarodnog monetarnog fonda govore kako je čak 20 posto ukupnog izvoza Argentine 'otpalo' na zemlje MERCOSUR-a, te Čile i Boliviju kao pridružene članove. Sedam godina kasnije, 1998. kada brazilski real 'pati' od kronične devalvacije zbog prevelikog vanjskog duga države, Argentina izvozi čak 45 posto u iste zemlje. Od ukupno 45 posto izvoza, dvije trećine uvozi Brazil koji si to više ne može priuštiti (IMF, 2003:18). Uz devalvirani real i precijenjeni argentinski peso, Brazilu su argentinski primarni proizvodi, sirovine, postali preskupi.

2.4. Uloga MMF-a u krizi

Victor A. Beker u svom članku *Argentina's debt crisis* objašnjava ulogu Međunarodnog monetarnog fonda u Latinskoj Americi i njegov poseban odnos prema Argentini. Argentina je devedesetih pokazivala sve veću izdržljivost u svojoj trajnoj borbi sa ekonomskim neprilikama, ipak, bez obzira na 'angažiranost' ekonomskih politika, njen vanjski dug neometano je rastao. Beker iznosi službene podatke argentinskog Ministarstva gospodarstva, a iz kojih se može isčitati da je argentinski vanjski

---

⁷<http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/mercosur/> , pristupljeno 2018.

dug 1991. iznosio 61 milijardu dolara, dok se ta brojka popela na 145 milijardi 1999. godine (Beker i Moro, 2016: 31). Unatoč tome MMF odlučuje kroz tih deset godina, do izbijanja krize na koju se ovaj rad primarno usredotočuje, Argentini odobriti pozajmicu od gotovo 80 milijardi dolara sveukupno (Beker i Moro, 2016: 36).

"MMF-ovo stajalište jasno je portretirano u riječima bivše zamjenice direktora Anne Krueger tokom konferencije na temu argentinske krize u lipnju 2002. godine: " Između 1990. i 1997. gospodarstvo (Argentine) nadmašilo je ostale zemlje Latinske Amerike sa rastom od više od 6 posto godišnje. Zaraza 'tekila krizom' 1995. bila je ozbiljna, ali i kratkoročna sa ponovno uspostavljenim rastom gospodarstva. Performans Argentine bio je internacionalno prepoznat sa pojavljivanjem predsjednika Menema uz bok predsjedniku Clintonu na godišnjem sastanku Fonda i Banke 1999. godine (Krueger u Beker i Moro, 2016: 32)."

Službeno izvješće MMF-a o razdoblju djelovanja u Argentini od 1991.-2001. govori o naklonom pogledu na argentinske napore u prevladavanju krize. Za njih je Argentina predstavljala svijetli primjer fiskalne discipline i nužnosti reforma.

"U listopadu 1998.godine, performans Argentine dobiva svjetsku pozornost nakon što je predsjednik Menem dijelio podij na godišnjem sastanku sa izvršnim direktorom MMF-a koji je okarakterizirao iskustvo Argentine posljednjih godina kao izvanrednim. Direktor je nadalje dodao: 'Argentina ima priču koju treba podijeliti sa svijetom: priču o važnosti fiskalne discipline, strukturalne promjene i monetarnih politika koje se rigorozno provode'(IMF, 2004: 12)".

Izdašno financiranje MMF-a države koja je jasno koračala u novu ekonomsku krizu nije bilo opravdano, no vjera u dosadašnje političko vodstvo i rigoroznu implementaciju njihovih ekonomskih politika prevagnula je u korist pomoći. Beker tvrdi da je MMF ocjenio uspješno savladavanje 'tekila efekta' kao zadovoljavajućim kriterijom za nastavak financiranja kredita, no nije uzet u obzir svaki

aspekt post krize. Beker izvodi podatke o nezaposlenosti u Argentini u razdoblju od 1991.-1995., gdje u listopadu 1991. godine nezaposlenost iznosi 6.9 posto dok u listopadu 1995. ona iznosi 18.4 posto (Beker i Moro, 2016: 40).

"MMF-ova kriva prosudba o uzdrživosti konverzijskog režima odigralo je ključnu ulogu u otvaranju prolaska za Argentinu do tržišta kapitala. Konstantna potpora MMF-a za argentinski program, čak i nakon što je 'tekila kriza' pokazala visoku osjetljivost na vanjske učinke, omogućila je vladi da nagomila golemi dug, pa i dugo nakon što je ustanovljeno da je režim neodrživ. MMF je u argentinskom slučaju odigrao istu ulogu kao što su kreditne agencije odigrale u američkoj krizi 2008. godine, kada su ponukale ulagače da novac ulože u vrijednosnice sumnjive isplativosti (Beker i Moro, 2016: 41)."

Godine 1999. povijesna podloga milenijske krize konačno sustiže period kojim se ovaj rad bavi, nakon neustavnih želja Carlosa Menema o trećem mandatu, započinje predsjedništvo Fernanda de la Rúa i trogodišnja kriza u Argentini. Međunarodni monetarni fond je mandatu de la Rúa povjerio ukupno još 17 milijarde dolara kredita kako bi i dalje provodio plan o konverziji, sada već desetljeće stari program koji je u rezultirao tek kratkoročnim oporavcima.

Posljedično, 23. prosinca 2001. godine, de la Rúa podnosi ostavku, a plan konverzije odlazi u povijest kao još jedna neuspjela ekonomska mjera, ali kao ona koju se najizdašnije financiralo (IMF, 2004: 13). Odlaskom de la Rúa Argentina je i službeno obznanila 'default', nemogućnost otplate rastućih kreditnih obaveza u dolarima, koji su činili 98 posto sastava argentinskog vanjskog duga (Ferrandino i Sgro, 2015: 21).

Nakon nekoliko ambicioznih izmjena u kadroviranju vlasti, Eduardo Duhalde preuzima mandat i u trenutku kada su rezerve dolara u Argentini bile gotovo dvostruko veće od rezerva domaće valute, peso 'slobodno pluta' na burzi, ponovno oslobođen fiksne konverzije sa dolarom (Ferrandino i Sgro, 2015: 24). Ono što i sam Međunarodni monetarni fond priznaje u izvješću *Lessons from the crisis in Argentina* je dubiozno podupiranje plana konverzije i 'dolarizaciju' vanjskog duga koji je u trenutku inflacije domaće valute dodatno približio Argentinu krizi (Verde i Veracierto, 2000: 1).

Činjenica da su negativni pokazatelji pratili argentinsku ekonomiju dulje od desetljeća postavlja se pitanje je li MMF svjesno eksperimentirao na krizama Latinske Amerike.

3. Metodologija

Kao što napominjem na samom početku, ovaj rad ni u kojem segmentu ne koristi vlastito znanstveno istraživanje, već je u potpunosti deskriptivne prirode i oslanja se na rad Mariane Eberle-Blaylock. Rad Eberle-Blaylock temeljna je literatura u potrazi za odgovorom na postavljeno istraživačko pitanje. Naslov njena rada glasi *Political and Economic News During the Argentine Crisis of 2000-2002: An Agenda Setting Analysis of Major Newspaper Coverage*, a cilj spomenutog rada je izmjeriti utjecaj pozitivno (odobravajućeg) i negativnog (neodobravajućeg) medijskog izvještavanja u vrhuncu trogodišnje ekonomske krize u Argentini.

Eberle-Blaylock koristi se komparativnom analizom sadržaja. Uzorak koji koristi limitiran je vremenski, sadržajno i količinom. Eberle-Blaylock odlučuje se za analizu sadržaja tiskanog medija, točnije troje dnevnih novina: *Clarín*, *La Nación*, *Página 12*.. Odabrano razdoblje je od siječnja 2000. do prosinca 2002. godine, tri pune godine, a odabrana vrsta sadržaja unutar novina su naslovi i podnaslovi na naslovnici te članci unutar novina na koje se referiraju. Da bi sadržaj naslova i članaka uzet u obzir on mora biti ekonomske ili političke tematike. Eberle-Blaylock priroda je još jedan set kriterija za razvrstavanje članaka (Eberle-Blaylock, 2005: 65).

Pod ekonomski sadržaj spadaju vijesti o: Argentinskom vanjskom dugu; vijesti vezane uz Međunarodni monetarni fond i Svjetsku banku; stopi nezaposlenosti; najavljivanim otkazima; manjku radnih mjesta; općenite vijesti o argentinskoj ekonomiji, rasprave o mogućim rješenjima i utjecaj na standard života; vijesti o recesiji i vijesti o općem ekonomskom stanju zemlje. Pod politički sadržaj spadaju vijesti o: institucijama vlade; političkim strankama; političkim izborima; političkoj korumpiranosti; sindikatima i prosvjedima, pregovorima i debatama; vijesti o *Piqueterosima*.⁸

Dnevnik *Página 12* osnovan je 1987. godine. Obujmom tiraža je najmanja od odabrana tri lista, tek 10 000 tjedno. *Clarín Group* kupio je *Página 12* te je njen većinski vlasnik. Čitatelji ovog lista spadaju

---

⁸ *Piqueteros* je nesindikalni pokret nastao kao direktan rezultat velike količine otpuštenih radnika u doba krize, aktivnosti su im bile ulični prosvjedi (Eberle-Blaylock, 2005: 55)

u visoko obrazovanu ljevicu, intelektualce, jednu od najpoželjnijih čitateljskih publika. Ideološki lijevo orijentirana, po sadržaju kreativan i sarkastičan dnevni list (Eberle-Blaylock, 2005: 56-57).

Clarín nastaje 1945. godine i jedna je od najčitaniji novina u Argentini, tjedna tiraža ovih novina iznosi prosječno 421 000 prodanih primjeraka od ponedjeljka do subote, te dodatnih 821 000 prodanih primjeraka koji izlaze nedjeljom. Profit tog lista po procjenama bio je oko milijun i 700 tisuća dolara 1999. godine, a u vlasništvu je Clarín Groupa. Većinski vlasnik je Ernestina Noble, dok preostalih 18 posto pripada Golden Sachs Groupu. Čitatelji *Clarína* su najčešće pripadnici srednje ili više srednje klase, a same novine nisu jasno ideološki opredijeljene. Procjenjeno je da čak 40 posto sadržaja ovog lista otpada na reklamni prostor, a bitno je napomenuti da je većina profita od promidžbenih usluga stečena kroz neimenovane izvore (Eberle-Blaylock, 2005: 56).

La Nación je najstariji dnevni list od tri koja autorica analizira, a osnovan je davne 1870. Tiraža mu je znatno manja od *Clarínove*, 170 tisuća primjeraka tjedno, ali zato generira puno veći profit od *Clarína*, procjena je na 234 milijuna dolara. Većinsko vlasništvo je obitelji Saguier koja uživa 66 postotno vlasništvo. *La Nación* ubire čitatelje viših slojeva društva iz kojih, najčešće, proizlaze oni koji doista mogu utjecati na javne politike ili pak i sami sudjeluju u kreiranju javnih politika. Ideološki je konkretnije orijentirana od *Clarína*, u prošlosti je bila znatno konzervativnija, a u novije vrijeme okreće se socijalno-demokratskoj ideologiji i pluralizmu tema (Eberle-Blaylock, 2005: 56). Jednako kao i kod *Clarína*, reklamni prostor zauzima 40 posto ukupnog prostora novina. *La Nación* i *Clarín* zajedno čine čak 45 posto tiskanih novina u cirkulaciji općenito što dodatno opisuje veličinu publike koju dijele ta dva lista (Becerra i Mastrini, 2010: 617) .

Nakon što je odredila vrstu analize, izvor podataka, sadržaj za analizu, te tematsku podjelu tog sadržaja, Eberle-Blaylock postavlja zadnji set kriterija kojim korisne podatke razvrstava po ključu pozitivan (odobravajući) i negativni (neodobravajući) kontekst sadržaja. Tako u pozitivan (odobravajući) kontekst sadržaja spada onaj koji na pozitivan način izvještava o nekom problemu, osobi, ideji, političkoj mjeri ili instituciji. Po istom ključu negativan (neodobravajući) kontekst sadržaja je onaj koji na negativan način izvještava o nekom problemu, osobi, ideji, političkoj mjeri ili instituciji. U svoju studiju Mariane Eberle-Blaylock uključila je čak 4326 jedinica koje su zadovoljile kriterije za analizu. Od ukupnog broja 2003 članka je bilo političke tematike, a 2293 ekonomske.

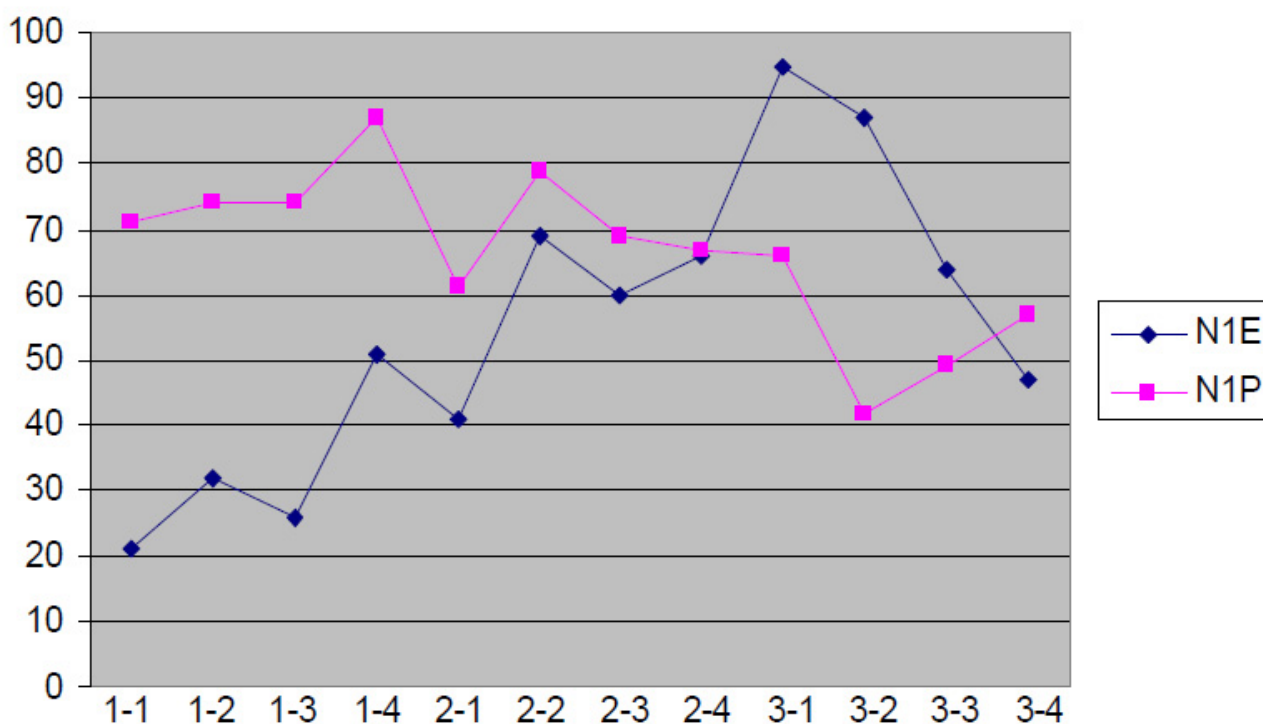
4. Izvod dokaza

Eberle-Blaylock prvo izvodi rezultate svih novina zasebno. Unutar jedne obrađene novine ona dijeli članke na: 1) političke, zatim političke negativne i pozitivne, tu podjelu izlaže kroz trogodišnji okvir; a zatim na: 2) ekonomske, ekonomske negativne i pozitivne kroz trogodišnji okvir. Pri izvodu dokaza za svaki dnevnik ona postavlja po tri grafa. Jedan uspoređuje isključivo omjere svih ekonomskih i svih političkih članaka, a zatim dva grafa koja zasebno prikazuju odnos politički pozitivnih i negativnih članaka, te ekonomski pozitivnih i negativnih članaka.

4.1. *Página 12*

Página 12 broji 796 političkih članaka i 659 ekonomskih članaka (Eberle-Blaylock, 2005: 114). Kako bi u potpunosti ispoštovali autorsko istraživanje Eberle-Blaylock, pri izvođenju podataka slijediti ćemo njen tok izlaganja dobivenih rezultata, kako bi ono bilo što vjernije izvornom znanstvenom radu, ali i preglednije pri usporedbi.

Graf 1: *Página 12* – Izvještavanje o ekonomskim (N1E) i političkim (N1P) temama, (Eberle-Blaylock, 2005: 61)

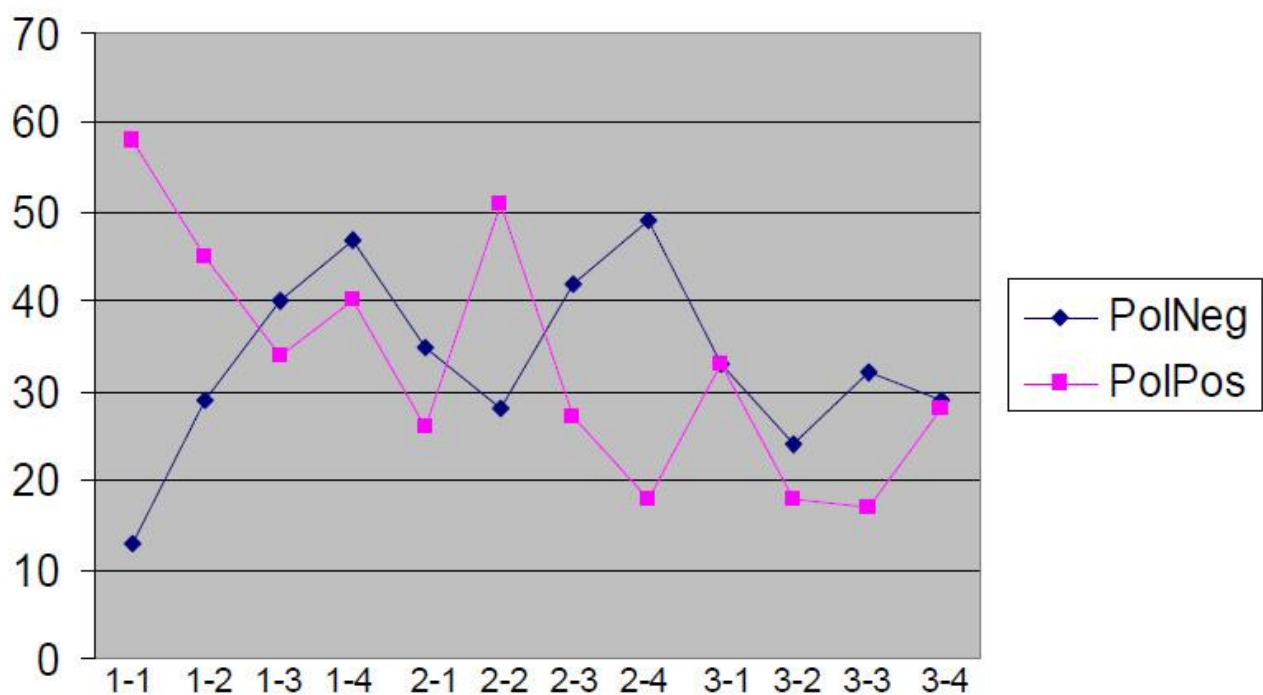

Naracija tablice pojednostavljena je oznakama ukupnog broja priča na osi Y, oznakama kvartala za svaku od tri godine istraživanja na osi X. Eberle-Blaylock uvodi kvartale kako bi lakše prenijela varijacije u ekonomskom ili političkom pokrivanju kroz tri godine.

Graf 1 prikazuje ukupnost svih članaka kroz tri godine prikupljanja podataka iz lista *Página 12*, političke i ekonomske tematike. U Grafu 1 iščitavamo da je u prvoj godini istraživanja broj političkih članaka, označenih ružičastom krivuljom, bio prosječno dvostruko veći od broja članaka ekonomske tematike koji su označeni plavom krivuljom. Točnije 2000. godinu završavamo sa omjerom političkih članaka 63 posto, ekonomski članci 37 posto. U prvom kvartalu 2001. godine, na Grafu 1 pod oznakama 2-1 na X osi, uočava se postepeno približavanje vrijednosti koje se nastavlja do početka 2002. godine kada u postocima broje jednakih 50 posto prisutnosti političkih i ekonomskih članaka. Kvartal 3-1 završava sa velikom razlikom u brojnosti ekonomskih i političkih članaka, ovog puta su ekonomski članci dvostruko više zastupljeni. Vrijednosti se ponovno susreću u zadnjem kvartalu, u samom vrhuncu ekonomske krize. Naposljetku, broj političkih članaka opet prevladava sa 55 posto, dok ekonomski članci sljede s približnih 45 posto (Eberle-Blaylock, 2005: 114).

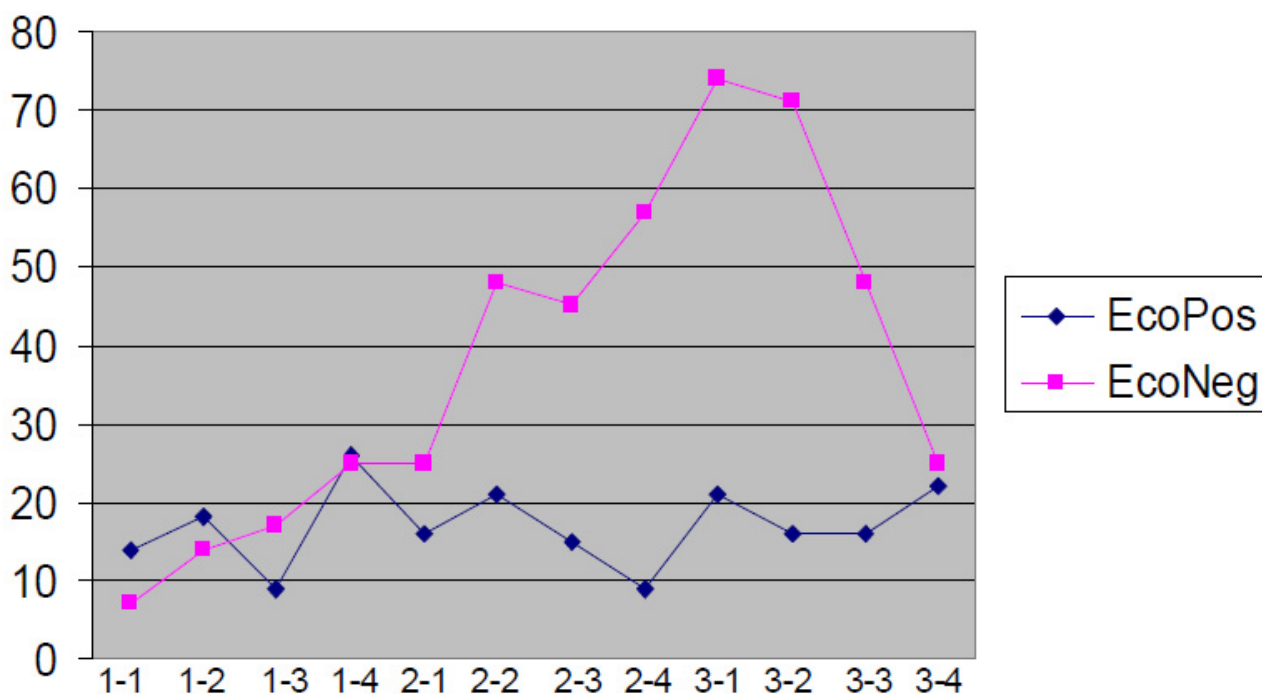
Graf 2: *Página 12* – Političko-negativno izvještavanje (PolNeg) i političko-pozitivno izvještavanje (PolPos), (Eberle-Blaylock, 2005: 62)

Ružičasta krivulja na Grafu 2 je ona koja označava članke političke tematike pisane u pozitivnom kontekstu, a na početku 2000. godine ona postiže svoju najvišu vrijednost, ukupno sačinjava 82 posto svih političkih priča. Plava krivulja pokriva negativne osvrte u člancima na početku istraživanja ima svoju najnižu vrijednost. Sumirano 2000. godine u prvom kvartalu *Página 12* je u pozitivnom kontekstu izvještavala o političkim prilikama, uz mali broj članaka koji je ukazivao na suprotno raspoloženje. Nastavak 2000. godine nosi približavanje vrijednosti članaka pisanih u pozitivnoj i negativnoj konotaciji.

Početak 2001. godine donosi ponovni skok naklonjenosti političkom stanju i vladi koja ga 'proizvodi', dok kraj iste donosi drastičan zaokret i konačno zaoštavanje kritika na političke prilike u državi. Zadnja godina istraživanja pokazuje postepeno sinkroniziranje u pozitivnom i negativnom izvještavanju političkih prilika. Tako prvi i zadnji kvartal 2002. godine pokazuju da je napisan jednak broj članaka koji odobravaju i kritiziraju rad vlade i ostale političke prilike kao nusprodukte te vlasti (Eberle-Blaylock, 2005: 120).

Graf 3: *Página 12* – Ekonomsko-negativno izvještavanje (EcoNeg) i ekonomsko-pozitivno izvještavanje (EcoPos), (Eberle-Blaylock, 2005: 63)

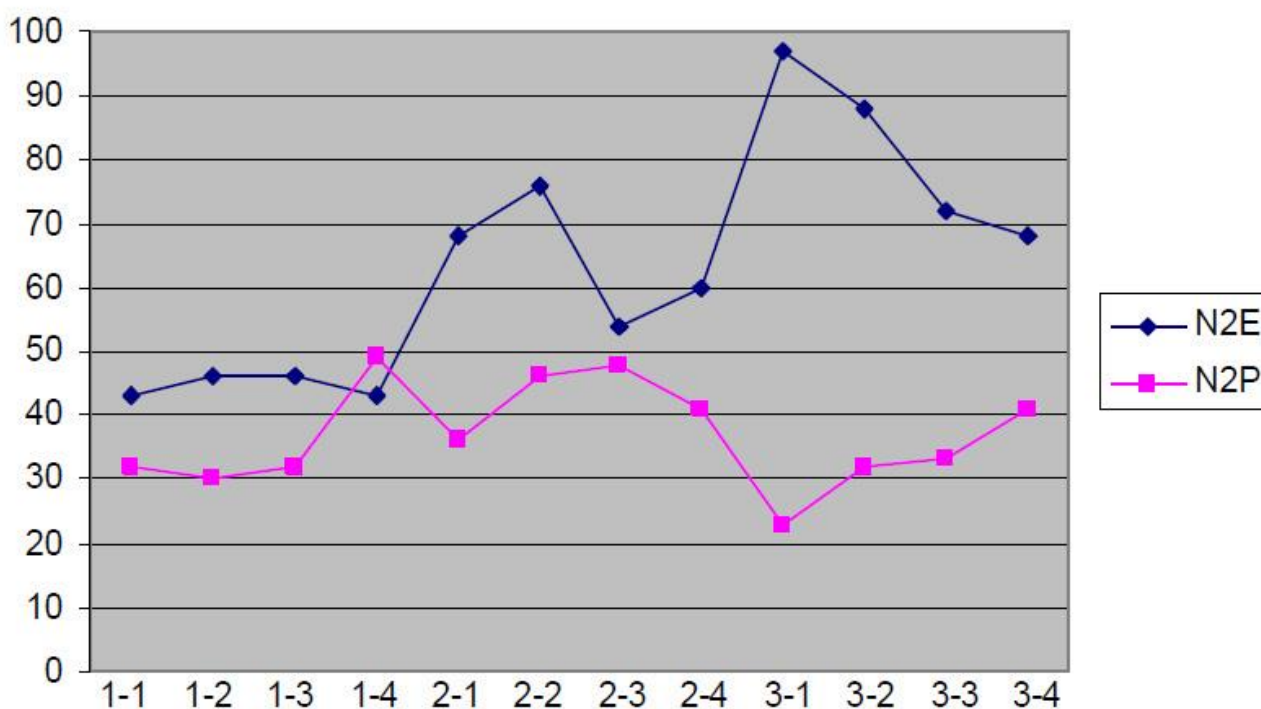
Graf 3 predstavlja raspoložnje pri izvještavanju o ekonomskim tematicama kroz tri godine, od 2000.-2002. Ružičasta krivulja predstavlja vrijednosti članaka ekonomske tematike, a negativne inklinacije

na temu, dok plava krivulja predstavlja pozitivne, odobravajuće članke. Izvedeni podaci očekivani su, jer rad se bavi pokrivanjem članaka u jeku financijske krize, stoga je ovakav srazmjer u izvještavanju razumljiv. Godine 2000. broj pozitivnih i negativnih članaka približno je sinkroniziran, dok većinu 2001. i 2002. godine negativno portretirajući članci uvjerljivo zauzimaju većinu prostora. Zanimljivo je da posljednji kvartal istraživanja, kraj 2002. donosi gotovo izjednačen broj pozitivnih i negativnih članaka. Kako je kriza prošla svoj vrhunac, tako su i negativni članci stagnirali (Eberle-Blaylock, 2005: 129).

4.2. *Clarín*

Clarín broji 443 političkih članaka i 761 ekonomskih članaka (Eberle-Blaylock, 2005: 115).

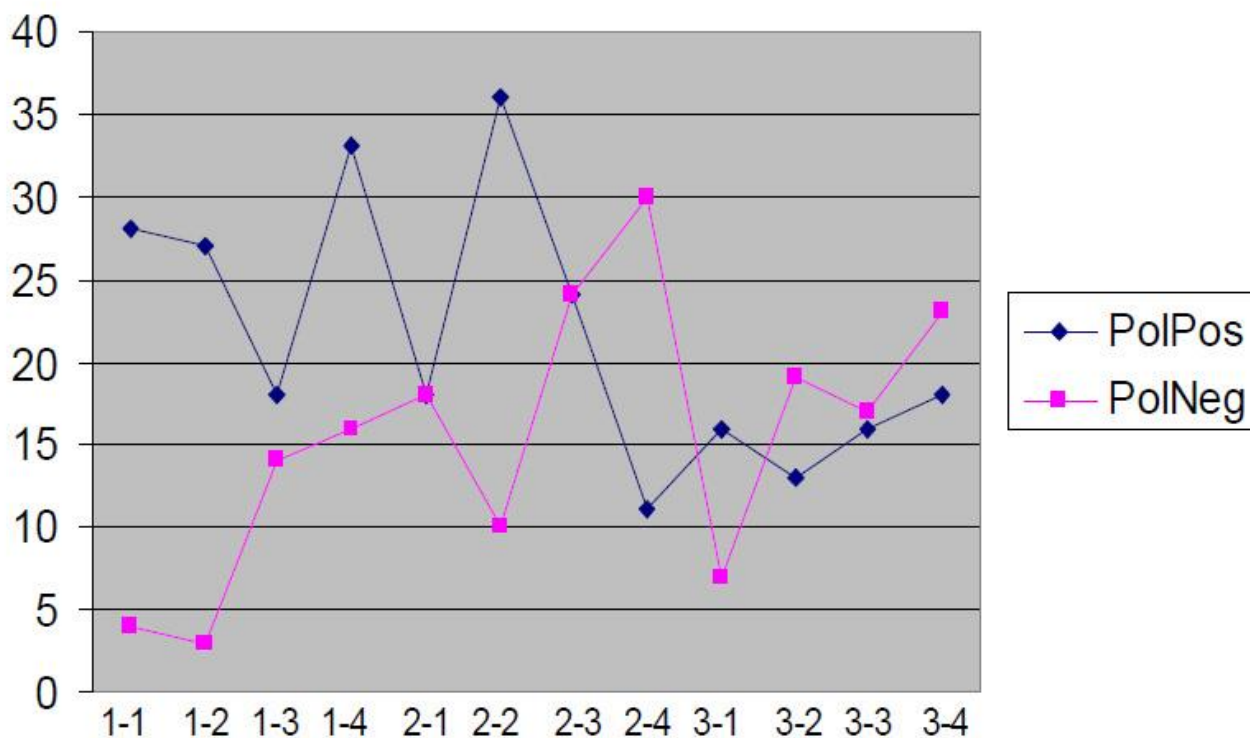
Graf 4: *Clarín* – Izvještavanje o ekonomskim (N2E) i političkim (N2P) temama, (Eberle-Blaylock, 2005: 77)

Graf 4 pokazuje ukupnost broja svih političkih i ekonomskih priča u novinama *Clarín*, drugom izvoru podataka kojeg analizira Eberle-Blaylock. Prva godina istraživanja ne ukazuje na bitnija odstupanja u broju članaka po tematici, tako broj političkih i ekonomskih članaka ukupno ne varira više od 10 posto. Broj ukupnih političkih članaka kroz prva tri kvartala gotovo se ne mijenja dok četvrti kvartal

2000. godine pokazuje skok u pojavljivanju političkih članaka za 10 posto od početka istraživanja, sada točnih 53 posto od ukupnih članaka uzetih u obzir. Ekonomski članci 'miruju' u kretanjima na grafu cijelu prvu godinu istraživanja. Dok je prvi kvartal 2001. godine mjesto 'razilaženja' krivulja. Jednako kao i kod lista *Página 12*, posljednja godina istraživanja, ujedno i vrhunac tadašnje ekonomske krize, obilježena je naglim rastom članaka ekonomske tematike, a istodobno i 20 postotnim padom učestalosti političkih članaka. U prvom kvartalu 2002. godine ekonomski članci koji 'razglabaju' o domaćoj ekonomiji i stanju u zemlji postižu postotak učestalosti od 81 posto. Nakon prvog kvartala, a u prvom mjesecu nove vlasti ta brojka pada na približno 73 posto, što i dalje nastavlja biti visoka vrijednost. Politički članci zadnju godinu istraživanja dobivaju neznatno 'uzlet' u postotku prisutnosti za 19 posto, te sada čine 38 posto od ukupnog broja politički tematiziranih članaka u ovom dnevniku (Eberle-Blaylock, 2005: 115).

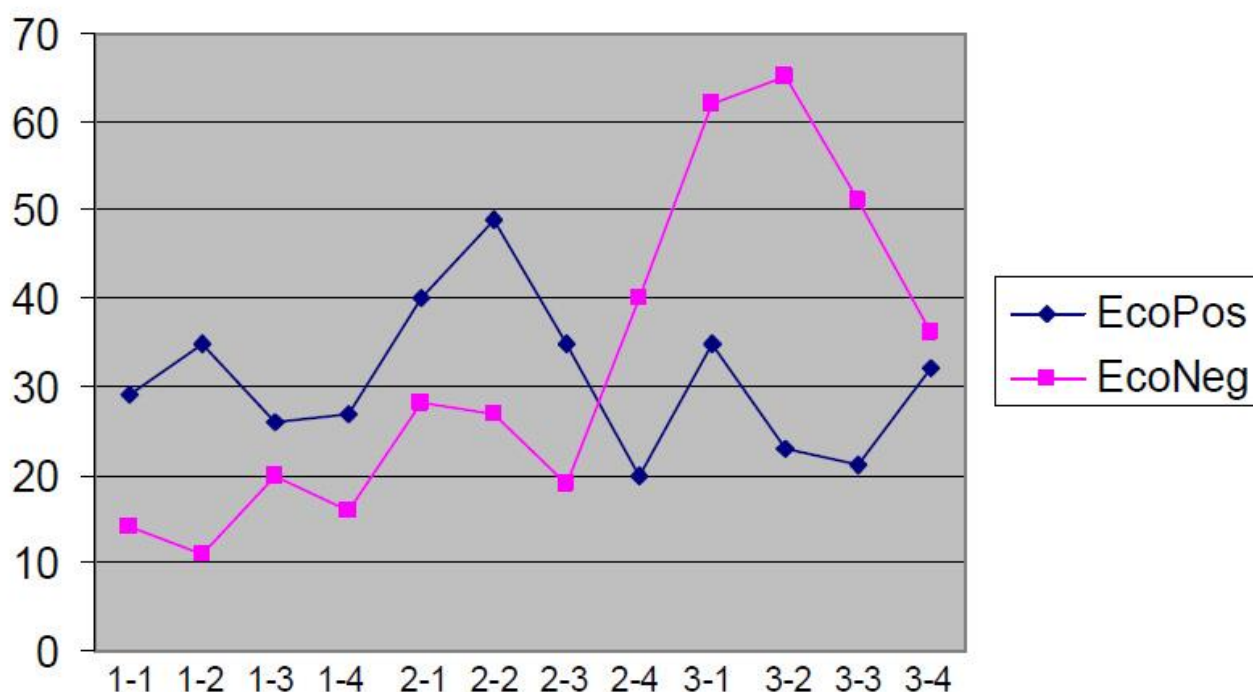
Graf 5: *Clarín* - Političko-negativno izvještavanje (PolNeg) i političko-pozitivno izvještavanje (PolPos), (Eberle-Blaylock, 2005: 79)

Graf 5 prikazuje pozitivno i negativno izvještavanje o političkim temama, a kao što možemo vidjeti brojke su 'razbacane'. Obje krivulje imaju 'strmine', odnosno nagle promjene vrijednosti. Početkom 2000. godine pozitivni članci višestruko su brojniji od negativnih, te čine velikih 99 posto ukupnih

članaka, a približavaju se tek u trećem kvartalu iste godine kada broj pozitivnih pada na tek 57 posto. Politički pozitivni članci vrhunac prisutnosti dostižu sredinom 2001. godine, ali u istom trenutku negativni članci, iako u padu, sada su dvostruko učestaliji nego na početku mjerenja. Zadnja godina istraživanja nosi siguran i konstantan pad pozitivnog izvještavanja i ponovni, umjereni rast negativnog izvještavanja koji se u omjerima odnose 44 posto pozitivnih i 56 posto negativnih političkih članaka (Eberle-Blaylock, 2005: 122).

Graf 6: *Clarín* – Ekonomsko-negativno izvještavanje (EcoNeg) i ekonomsko-pozitivno izvještavanje (EcoPos), (Eberle-Blaylock, 2005: 78)

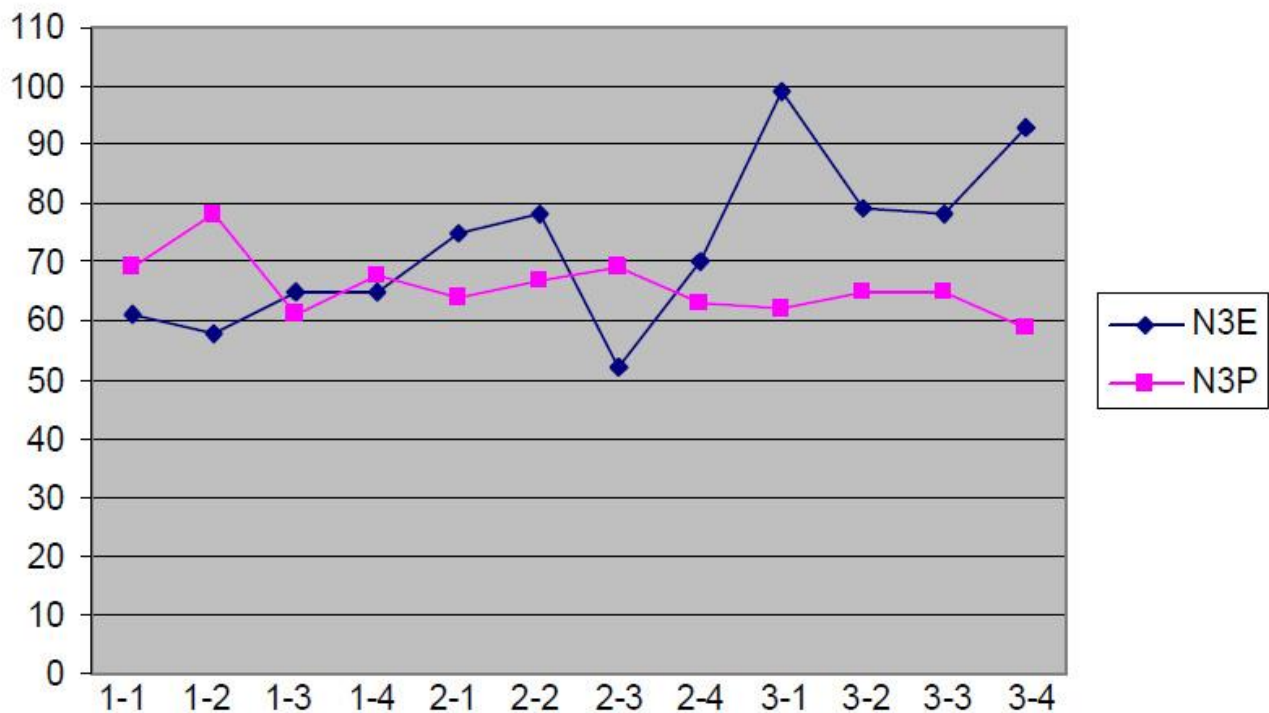
Krivulje na Grafu 6 pokazuju na *Clarín*ovo pozitivno i negativno izvještavanje o ekonomskim temama. Nakon godinu dana stabilnog rasta pozitivnih i negativnih članaka, krivulje se 'križaju' na pri kraju 2002. godine. Zadnja godina istraživanja pokazala je očekivane rezultate, jer pri vrhuncu ekonomske krize članci koji negativno konotiraju ekonomski sadržaj utrostručuju se te postižu najvišu vrijednost u mjerenju dnevnika *Clarín*, čak 64 posto prisutnosti u ukupnom broju članaka uzetih u obzir. Posljednja dva kvartala ukazuju na pad pesimizma pa tako postotak prisutnosti ekonomskih negativnih članaka pada sa približno 70 posto na približno 50 posto. Zanimljivo je da zadnji kvartal donosi i rast pozitivnih članaka, te doseže vrijednost, odnosno pojavljuje se u sličnim vrijednostima kao na početku istraživanja, približno 50 posto prisutnosti. Zadnji kvartal 2002. godine,

treće godine istraživanja, u 'fotofinišu' donosi gotovo izjednačenje u pojavljivanju pozitivnih i negativnih ekonomskih članaka, obje vrijednosti približile su se okvirnih 50 posto (Eberle-Blaylock, 2005: 131).

4.3. *La Nación*

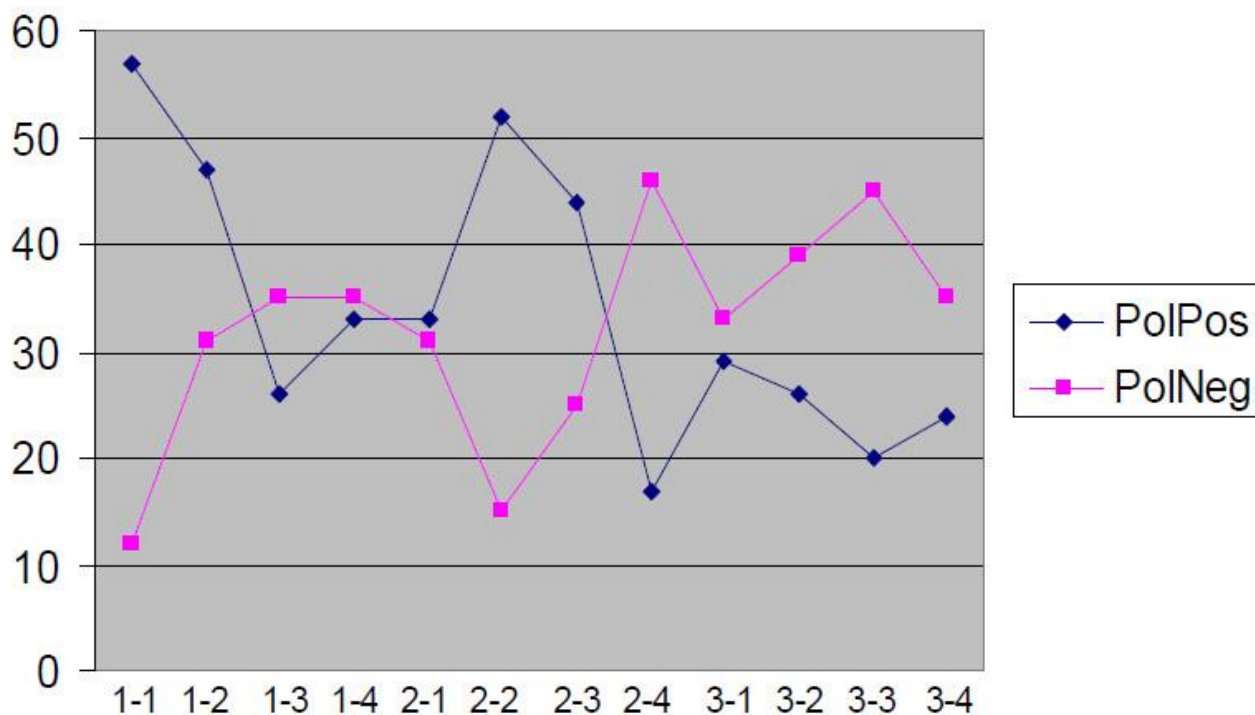
La Nación broji 790 političkih članaka i 873 ekonomskih članaka (Eberle-Blaylock, 2005: 116).

Graf 7: *La Nación* – Izvještavanje o ekonomskim (N3E) i političkim (N3P) temama, (Eberle-Blaylock, 2005: 93)

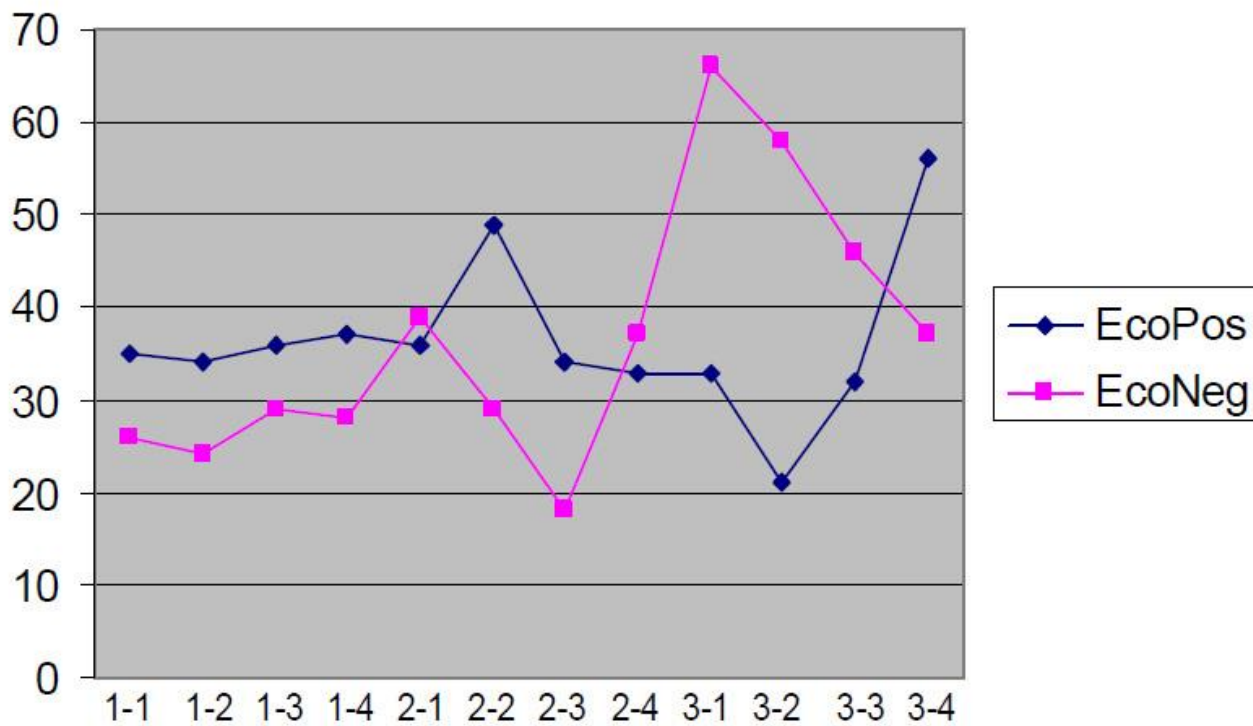
Graf 7 nam pokazuje da *La Nación* ima najmanja odstupanja u ukupnom broju ekonomskih i političkih članaka kroz tijek istraživanja uzmemo li u obzir ostala dva lista. Ono što iznenađuje je da je broj političkih priča neznatno pao do kraja prve godine istraživanja, te nastavlja uz linearna odstupanja od najviše 14 posto do kraja istraživanja. Pojednostavljeno, vrhunac ekonomske krize u državi nije utjecao na ukupan broj članaka političke tematike, što nije bio slučaj sa člancima ekonomske tematike. Ukupan broj ekonomskih članaka najnižu vrijednost postiže u trećem kvartalu 2001. godine, a zatim u sljedeća dva kvartala postiže najvišu vrijednost od 61 posto (Eberle-Blaylock, 2005: 116).

Graf 8: *La Nación* - Političko-negativno izvještavanje (PolNeg) i političko-pozitivno izvještavanje (PolPos), (Eberle-Blaylock, 2005: 94)

Graf 8 prikazuje tijek kretanja svih političkih članaka u dnevniku *La Nación* uzetih u obzir. Ovdje *La Nación* ne odstupa mišljenjem daleko od svoje 'tiskane konkurencije'. Graf ukazuje na 'oštre' promjene u kretanju vrijednosti, ni pozitivno akcentirani članci, pa ni oni negativni nemaju decidiran smjer kretanja. Zanimljivo je da su krivulje kompletno suprotnih predznaka, pozitivne i negativne priče, ali u tim suprotnim vrijednostima dijametralno su oprečne. Smjer kretanja vrijednosti sličnih je krivulja, što znači da je svaki ozbiljan pad pozitivno akcentiranih članaka rezultirao približno sličnim rastom negativnih i obratno. Čitanjem vrijednosti sa grafa možemo zaključiti da je do kraja prve godine istraživanja broj političkih pozitivnih članaka pao na pola vrijednosti (sa 83 posto na 49 posto), a broj negativnih višestruko porastao (sa 17 posto na 51 posto). Drugi kvartal druge godine istraživanja je onaj u kojem obje vrijednosti, pozitivnih i negativnih članaka, dosežu najveće pomake od početka mjerenja. Broj pozitivnih članaka penje se na 78 posto dok broj negativnih pada na 22 posto. Vrijednosti se križaju posljednji puta u zadnjem kvartalu 2001. godine. U posljednjoj godini istraživanja Eberle-Blaylock dolazi do podataka o daljnjem rastu negativnih članaka i padu pozitivnih članaka. Politički pozitivni članci padaju na 41 postotak ukupnog broja članaka pozitivne tematike, dok negativni rastu na 59 postotak ukupnih članaka uzetih u obzir (Eberle-Blaylock, 2005: 124).

Graf 9: *La Nación* - Ekonomsko-negativno izvještavanje (EcoNeg) i ekonomsko-pozitivno izvještavanje (EcoPos), (Eberle-Blaylock, 2005: 95)

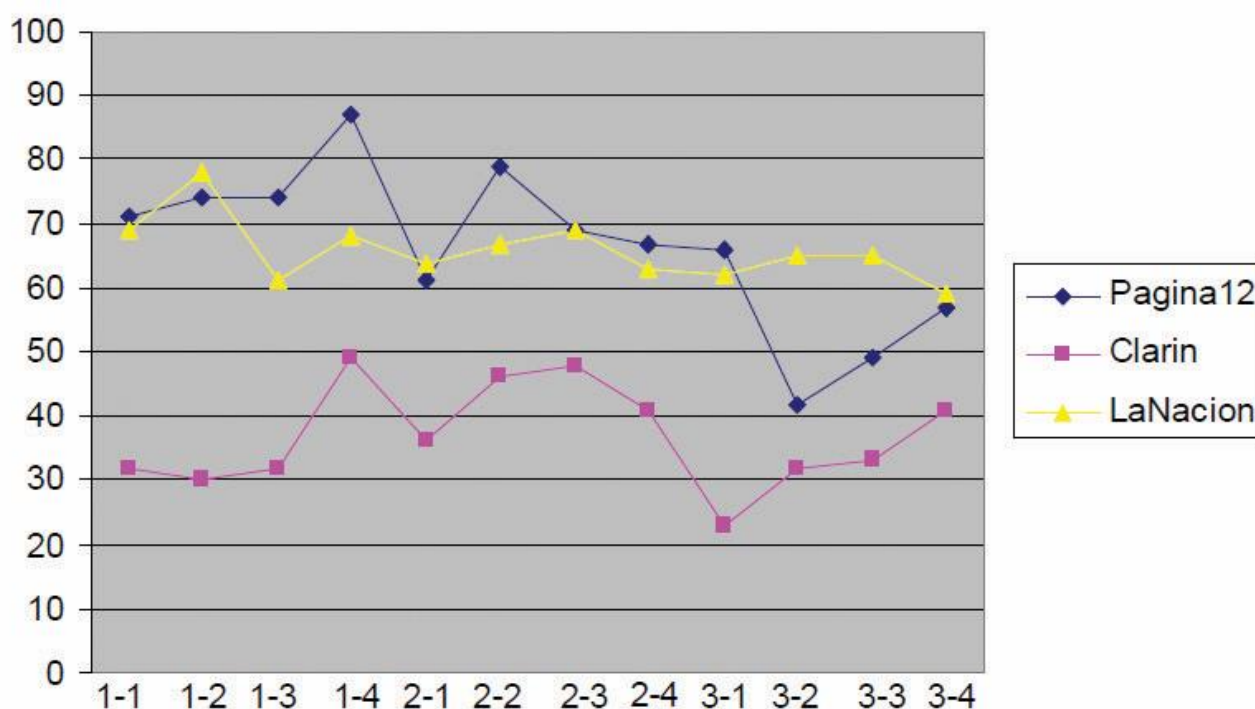
Graf 9 posljednji je graf u poglavlju o izvodu dokaza, a prikazuje pozitivno i negativno akcentirane članke u dnevniku *La Nación*. Očekivano, trend kretanja negativnih članaka sličan je ostalim novinama, dok je političko pozitivni trend kretanja nešto oprezniji kroz tri godine istraživanja. Zanimljivo, prva godina istraživanja pokazuje oprez *La Nacióna* pri izvještavanju o domaćim ekonomskim prilikama. Pozitivni i negativni članci odstupaju maksimalno četiri posto u prvoj godini istraživanja, ekonomski pozitivni članci 2000. godinu završavaju sa 47 posto prisutnosti u *La Naciónu*, dok ekonomski negativni članci postižu 53 posto prisutnosti u dnevniku. Druga godina istraživanja 2001. bila je optimističnija pa tako broj pozitivno akcentiranih članaka dostiže 65 posto od ukupnih članaka uzetih u obzir, dok negativno akcentirani članci postižu najnižu vrijednost u periodu od tri godine istraživanja, tek 35 posto od ukupnih članaka uzetih u obzir. Posljednja godina istraživanja, 2002. godina, nosi najveći obrat u kretanju vrijednosti. Ekonomski pozitivni članci dosežu najnižu vrijednost od početka istraživanja, 27 posto, dok ekonomski negativni članci postižu najvišu vrijednost, rekordnih 73 posto. Pred kraj istraživanja i u vrhuncu krize, četvrti kvartal 2002. godine, ekonomski pozitivni članci dosežu prisutnost od preko 60 posto, dok ekonomski negativni padaju na 40 posto (Eberle-Blaylock, 2005: 133).

5. Tumačenje dokaza i usporedba

Tek usporedbom podataka iz istraživanja Eberle-Blaylock možemo doći do zaključka, upravo zato ovo poglavlje služi kao prostor za sumiranje rezultata svih novina zajedno po kategorijama. U zasebnom dijelu izložene su vrijednosti za svaki dnevnik posebno, po kategorijama političkih i ekonomskih članaka dok u ovom dijelu uspoređujemo te nalaze zajedno.

Graf 10: Ukupnost svih političkih članaka po dnevniku, (Eberle-Blaylock, 2005: 144)

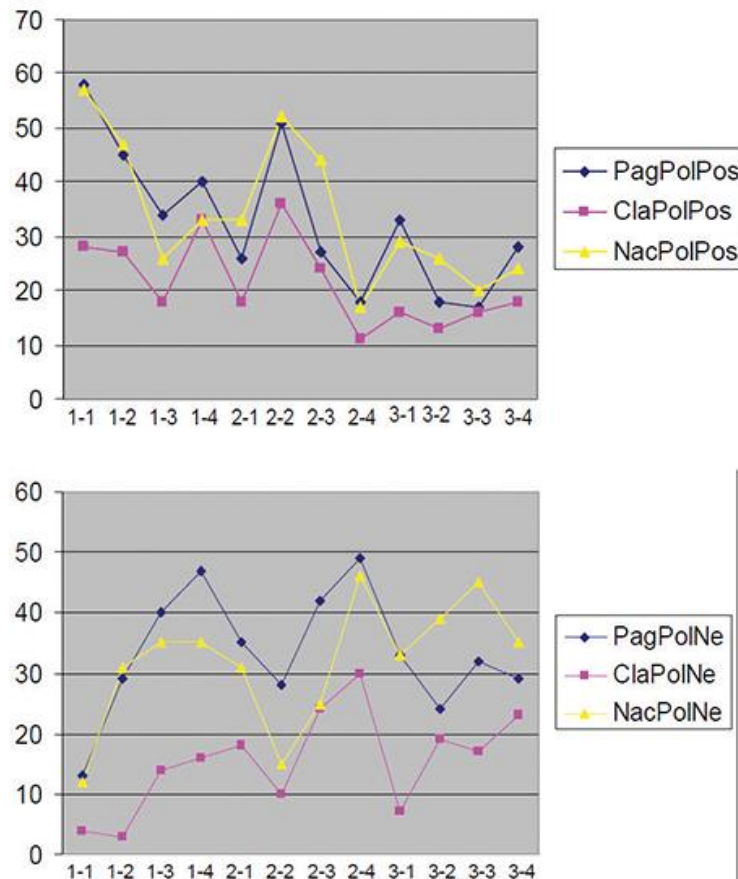
Graf 10 pokazuje ukupan broj političkih članaka u sva tri dnevnika. *Clarín* je pokazao uvjerljivo najmanji interes za političku tematiku dok je *Página 12* pokazala najveći interes. Najstabilnije pokrivanje domaćih političkih tema vidimo kod dnevnika *La Nación* koji ujedno ima i najmanje promjene u vrijednostima izvještavanja. Od najviših 100 posto ukupnih političkih članaka čak 80 posto su bili vezani za unutarnju politiku Argentine, tek pri kraj istraživanja ona pada na 60 posto od ukupnih političkih članaka.

Najveći 'raskorak' u političkom izvještavanju ima *Página 12* koja prvu godinu istraživanja završava sa visokih 88 posto članaka koji se dotiču domaće političke situacije. U drugom kvartalu treće godine istraživanja broj tih članaka je prepolovljen pa sada tek 40 posto ukupnih političkih članaka se odnosi na domaću politiku. *Página 12* i *Clarín* pred kraj ekonomske krize pokazuju rast interesa za domaće

političko stanje i taj rast se manifestira u porastu od približno 20 posto više članaka te tematike. *La Nación* bilježi neznatan pad interesa za domaće političko izvještavanje.

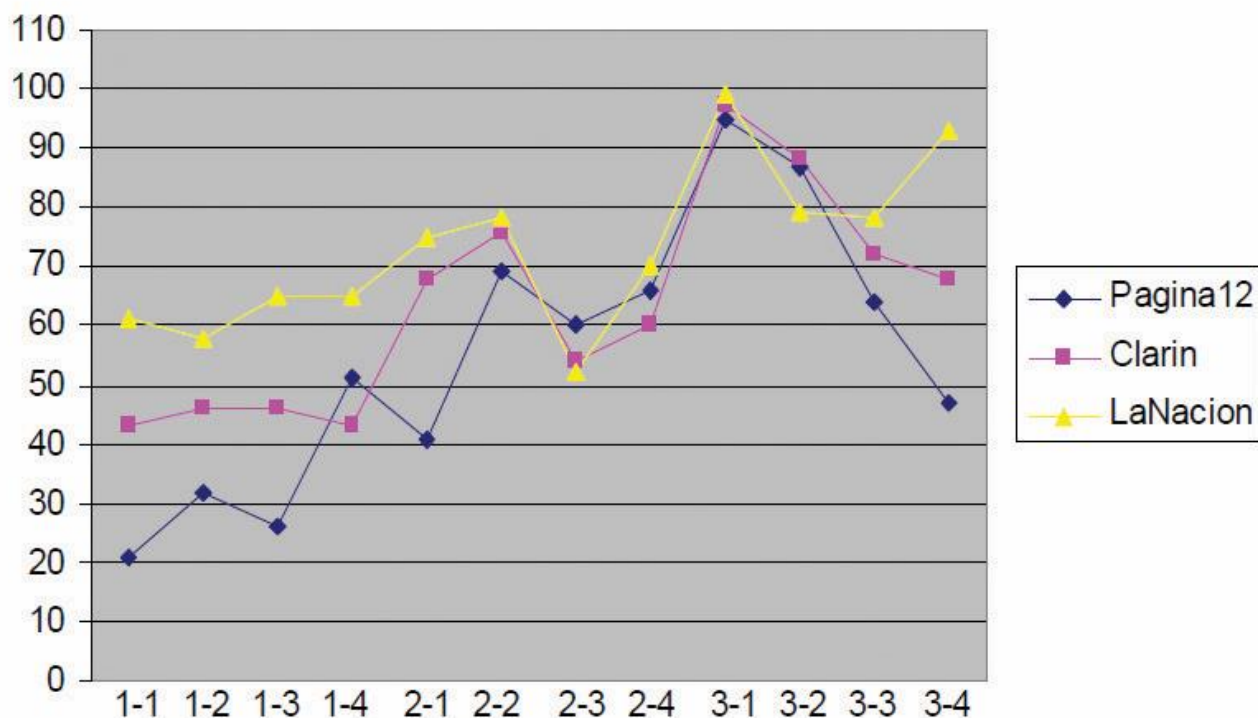
Graf 11: Ukupnost svih političko-pozitivnih članaka (iznad), (Eberle-Blaylock, 2005: 127);

Graf 12: Ukupnost svih političko-negativnih članaka (ispod), (Eberle-Blaylock, 2005: 126)

Objektablice potvrđuju složnost sva tri dnevnika pri izvještavanju o političkim temama. Najmanji interes, kao što je već utvrđeno, pokazuje *Clarín* koji ima kompletno najmanje članaka pozitivne i negativne političke tematike. *Página 12* nudi najviše pozitivnih i negativnih članaka, a slijedi ju *La Nación*.

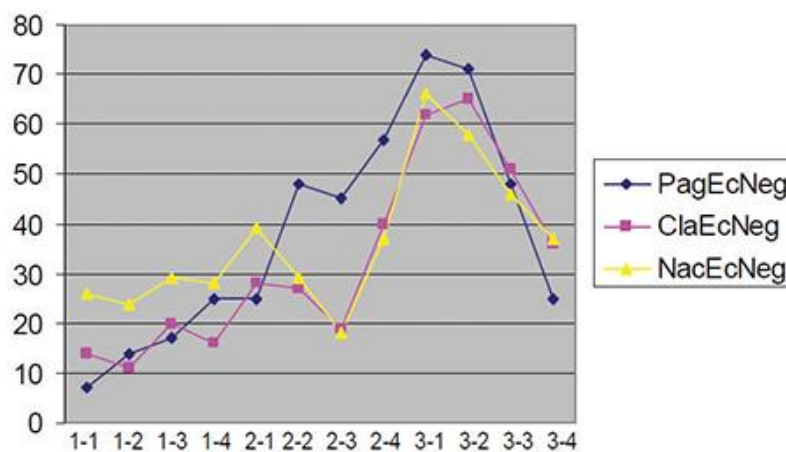
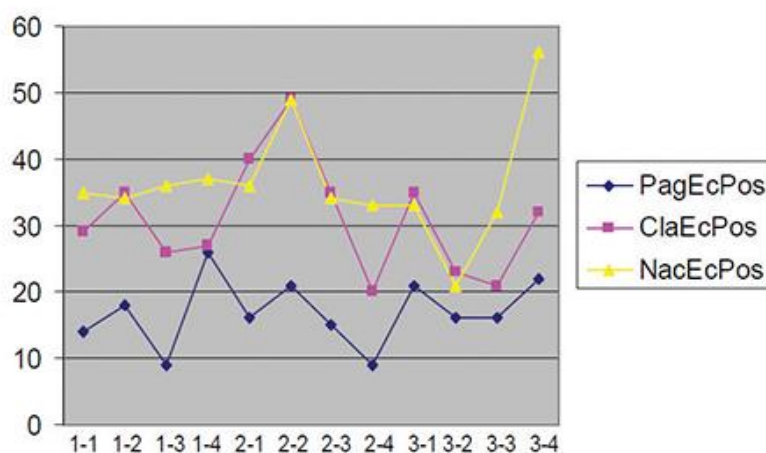
Graf 13: Ukupnost svih ekonomskih članaka po dnevniku, (Eberle-Blaylock, 2005: 143)

Graf 13 pokazuje ukupan broj ekonomskih članaka u sva tri dnevnika. Opažamo da sva tri dnevnika pokazuju sličnu putanju kretanja pri izvještavanju o domaćim ekonomskim prilikama što ukazuje na složenost u važnosti pokrivanja događaja u toku ekonomske krize. *Clarín* i *Página 12* imaju najsličnija kretanja i u oba slučaja zadnju godinu istraživanja pokazuju pad zanimanja za domaću ekonomiju, dok *La Nación* ponovno odmiče od konkurentskih publikacija i pokazuje porast zanimanja za domaću ekonomiju u zadnjem kvartalu mjerenja.

Graf 14: Ukupnost svih ekonomsko-pozitivnih članaka (iznad), (Eberle-Blaylock, 2005: 135);

Graf 15: Ukupnost svih ekonomsko-negativnih članaka (ispod), (Eberle-Blaylock, 2005: 136)

Primjetne razlike uočavamo tek u grafovima 14 i 15. *Página 12* najmanje je izvještavala o ekonomskim prilikama, iščitali smo iz Grafa 13, ali u tom najmanjem obujmu članaka nalazimo na daljnje indikacije stava tog dnevnika. Naime, u Grafu 14 vidimo da *Página 12* ima ujedno i najmanji broj ekonomsko pozitivnih članaka i najveći udio ekonomsko negativnih članaka. Zaključujemo da *Página 12* od sva tri dnevnika najnegativnije izvještava o ekonomskoj krizi i najveći je kritičar ekonomskih politika.

La Nación je 'najblaži' komentator ekonomskih prilika u zemlji jer iako ima najveći broj ekonomskih članaka ukupno, najviše je kao list pridonio broju ekonomsko pozitivnih članaka, a umjereno kritizira ekonomsku situaciju u toku krize.

Clarín pokazuje najveće poraste u broju negativnih članaka ekonomske tematike pred kraj perioda

istraživanja, ali i veliki broj članaka pozitivne tematike na početku ispitivanja pa ga svrstavamo u sredinu kao dnevnik sa najoštrijim 'obratom' u smjeru izvještavanja o ekonomskim politikama u Argentini.

Konačno, usporedbom svih kategorija zajedno dolazimo do nekoliko zaključaka koji opisuju raspoloženje triju dnevnika iz istraživanja u periodu od 2000.-2002. Okosnica istraživanja Eberle-Blaylock je utjecaj spomenuta tri dnevnika na smjenu vlasti, u vrhuncu krize krajem 2001. godine, kojeg ona potkrijepljuje istraživanjem koje se u ovom radu koristi kao glavni izvor podataka. Iako prikupljeni podaci idu u prilog njenoj tezi o utjecaju dnevnika na odlazak predsjednika De La Rúa krajem prosinca 2001. godine, oni se mogu interpretirati i u drugačijem kontekstu.

Izvedeni zaključci o 'raspoloženju' tiska su sljedeći. *Página 12* najnegativnije komentira ekonomske prilike, a najmanje ih i kritizira. Ipak, prva je po broju članaka političke tematike, čime zapravo pokazuje najveći interes za stanje u Argentini u središtu ekonomske krize.

La Nación pokazuje umjereno zanimanje pa je tako prva po broju politički pozitivnih priča, a drugi po broju negativnih. Drugi je po broju pozitivnih i negativnih ekonomskih priča.

Podaci o broju i 'tematsko predznaku', pozitivno (odobranje)/ negativno (neodobranje), opisuju *Clarín* kao tjednik koji je najmanje kritičan prema političko-ekonomskim domaćim prilikama u Argentini. Promatramo li članke političke tematike, *Clarín* objavljuje kompletno najmanji broj članaka, a izdaje i najmanji broj političko pozitivnih članaka i političko negativnih članaka. Podaci o člancima ekonomske tematike opisuju ga kao drugi najpozitivniji dnevnik, i kao treći (posljednji) u broju negativnih članaka. *Clarín* pokazuje najmanji interes za izvještavanje o krizi od sva tri dnevnika.

Najveće poraste u negativnom političkom i ekonomskom izvještavanju vidimo u 2001. godini sa vrhuncem u početku 2002. godine. Upravo taj vremenski period je u korelaciji sa smjenom predsjednika De La Rúa, ali i identičan ponovnom kretanju rasta inflacije. Po podacima Svjetske banke koja nudi personalizirane grafove po zadanom periodu, putanja negativnog ekonomskog izvještavanja u sva tri obrađena dnevnika prati ponovni uzlet inflacije.⁹

Godine 2001. desile su se tri velike prekretnice koje su mogle utjecati na raspoloženje medija. Predsjednik na odlasku, de la Rúa, ponovno uvodi porez, sada 21 posto, na tiskani medij što izaziva

---

⁹ <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.DEFL.KD.ZG?end=2003&locations=AR&start=2000&view=chart>, pristupljeno 2018

poskupljenje cijena novina i samog procesa tiskanja (Asociación por los Derechos Civiles, 2005: 62). Osim toga 2002. godina prva je u kojoj se peso vrati na 'slobodno kretanje' i više nije vezan za dolar, što je direktno utjecalo na poskupljenje zaduženih medijskih kuća. Bitno je napomenuti da je *Clarín*ov dug u dolarima procijenjen na 1,5 do 2 milijuna dolara (Eberle-Blaylock, 2005: 56).

Upravo ovdje se nadovezujem na istraživanje Eberle-Blaylock koja tvrdi:

"Podaci pokazuju drastičan pad ekonomskog i negativnog ekonomskog izvještavanja nakon smjene vlasti, kao da su se ekonomske prilike poboljšale. Zanimljivo, ekonomske prilike nakon smjene vlasti ostaju iste ako ne i gore. Ovakvi nalazi demonstriraju ulogu medija u pogoršavanju krize kroz njihovu aktivnu ulogu u smjeni vlasti. Iako je potvrđen 'agenda setting' ova studija nije u mogućnosti dokazati tko vodi tu istu agendu (Eberle-Blaylock, 2005: 152)."

Ona zaključuje da izvještavanje predstavlja indirektan utjecaj na smjene vlasti, ali ne postoji mjerenje koje može ustvrditi egzaktni postotak zasluga medija u svrgavanju ili izboru vlasti. Veliki pad u negativnom ekonomskom izvještavanju u zadnjoj godini mogao je biti rezultat dolaska Eduarda Duhaldea na vlast, no ekonomski pokazatelji nisu tome išli u prilog.

Zaključujem da je jedan od osnovnih katalizatora za medijsko izvještavanje o ekonomskoj krizi u periodu 2000.-2002. godine upravo uzlazna putanja stope inflacije. Stopa inflacije produkt je ekonomske krize i nastupa kao posljedica, nerijetko i desetljeća krivog gospodarskog vodstva. Inflacija u 'krilu' bilo koje tekuće vlasti je dovoljan razlog za negodovanje i smjenu *per se*, bez obzira je li ta vlast sudjelovala u začecima problema. Mediji u slučaju de La Rúa nisu oprostili predug rast inflacije, iako on u 2002. godini naglo pada.¹⁰ Ipak, tvrditi da je kretanje inflatornih vrijednosti najbitniji uzrok smjene vlasti također je neoprezno, jer kao što je i Eberle-Blaylock zaključila, ne postoji egzaktno mjerilo.

Kako bi obogatila zaključke izvedene na temelju disertacije Eberle-Blaylock i podataka Svjetske banke, uvodim još jedan ključni rad u završnu polemiku o ponašanju pojedinačnih dnevnika, gdje je to moguće. Di Tella Rafael i Franceschelli Ignacio 2011. objavljuju istraživanje *Government Advertising and Media Coverage of Corruption Scandal*, a svrhu svoga rada opisuju kao:

---

¹⁰<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.DEFL.KD.ZG?end=2003&locations=AR&start=1999&view=chart>, pristupljeno 2018.

"U ovom radu fokusiramo se na poseban aspekt medija, ponajprije odnos između pokrivanja vijesti na naslovnim stranama i novčanim transakcijama. Točnije, proučavamo izvještavanje o korupcijskim skandalima koji uključuju vladu, a kroz sva četiri glavna lista u Argentini u periodu od 1998-2007 (Di Tella i Franceschelli, 2011: 120)".

Njihov odabrani uzorak su naslovnice četiri najveća dnevnika u Argentini *Clarín*, *La Nación*, *Página 12*, *Ambito Financiero* koji po njihovim saznanjima čine čak 74 posto ukupne cirkulacije novina, izuzme li se 'žuti tisak' (Di Tella i Franceschelli, 2011: 124). Kao dodatni argument zaključku ovog rada o izvještavanju tjednika *Clarín* služim se njihovim podacima o slučaju tjednika *Clarín*.

"Nacionalni mediji manje su ovisni o javnom oglašavanju, ali su zauzvrat dobili drugačije usluge. Vlada je bila posebice naklona *Clarín* Groupu, najvećem argentinskom medijskom konglomeratu. Nakon devalvacije pesa 2002. godine, *Clarín* Group, kao i brojne ostale argentinske kompanije, nije bila u mogućnosti otplatiti dug u dolarima. Kada su kreditori njena duga prijetili da će ju preuzeti (*Clarín* Group), Kongres je izglasao zakon koji je ustanovio limit stranom vlasništvu u kulturnim dobrima na tek 30 posto (ukupne vrijednosti). Vlada je također produžila dozvolu za kabelsku televiziju grupi na dodatnih 10 godina. Možda zato, *Clarín*, najprodavaniji dnevnik u Argentini naginje podržavanju vlade (Di Tella i Franceschelli, 2011: 123)."

Jasno je da je *Clarín* kao najveća medijska grupa u zemlji od nacionalnog interesa, no ovakva 'pravna usluga' vlasti ostavlja nezaobilazan utjecaj na obraćanje ovog dnevnika svojim čitateljima. Obzirom da je ta mjera nastupila na snagu 2003. godine, možemo jedino pretpostavljati koliko je dugo ona bila u pripremi i na koji je period izvještavanja utjecala. Takav podatak je povjerljive prirode, pa nam kao jedini čvrsti podatak koristi datum izglasavanja novog zakona.

Moj je konačni zaključak da je dnevnik *Clarín* svojim pasivnijim izvještavanjem u tri godine istraživanja, i trajanja ekonomske krize, činio neaktivnu potporu vlasti. Za razliku od ostala dva tjednika, on je 'nezainteresiran' za domaće političko izvještavanje, a u isto vrijeme minimalno kritizira ekonomske prilike u jeku krize inflacije, a koja direktno pogađa njihovo poslovanje.

Di Tella i Franceschelli prikazuju sljedeću dobivenu informaciju o korelaciji između izvještavanja o skandalima i zakupa medijskog prostora u odabranim dnevnicima u promidžbene svrhe. Više od 50 posto skandala prenosi samo jedan dnevnik, tek oko 20 posto skandala prenose sva četiri dnevnika. Broj kampanja i zakupljenog medijskog prostora od strane *Telama*, nacionalne agencije za vijesti, u sva četiri dnevnika uvjerljivo je niži od pojedinačnog zakupljenog prostora u samo jednom tjedniku (Di Tella i Franceschelli, 2011: 127).

Takvi podaci govore o 'uslužnom' odnosu između argentinskih vlasti i medija, gdje se neuravnoteženim pravnim alatima i trošenjem javnih sredstava favorizira tisak najbliži političkom svjetonazoru trenutne političke opcije na vlasti. Iako je već ustanovljeno da egzaktne mjere utjecaja medija na javno mnijenje ne postoje, bitno je napomenuti 'statistički doseg' argentinskih medija. Argentina je treće najveće tržište medija na kontinentu, a ujedno i država sa najboljim pristupom tisku, radiju, televiziji, telekomunikacijama (Wan, 2009; Fox i Waisbord, 2002; Becerra i Mastrini, 2009 u Becerra i Mastrini, 2010:614).

"Argentina je jedna od rijetkih latinskoameričkih država u kojima je prihod od tiskanih medija gotovo jednak kao i javne televizije, što znači da je, usporedimo li sa ostalim državama regije, doseg i potražnja argentinskog tiskanog medija iznad prosjeka. Najbitnije televizijske kuće koje privlače najširu publiku i prihode od oglašavanja u vlasništvu su vodećih medijskih konglomerata u državi: Channel 11 kojeg vodi Telefonica Group i Channel 13 kojeg vodi Clarín Group (Becerra i Mastrini, 2010: 615)."

6. Zaključni komentar

Nakon obrađenih podataka i literature dolazim do zaključka da tiskani mediji nisu podržavali državnu ekonomsku politiku u doba krize. Iako odgovor nije jednoličan, binaran- da ili ne, očitavam prevlast negativnih konotacija u izvještavanju o radu vlasti u doba krize. Nakon priloženih podataka o posljedicama krize teško je bilo očekivati drugačiji ishod.

Ipak, nemoguće je ne osvrnuti se na duboko isprepleten odnos vodećih medijskih kuća u Argentini i njene vlasti. Jedna od uvjerljivijih odlika tog odnosa je klijentelizam, naizgled suptilan, ali zapravo nepristojno očit. Komentar medija ne mora biti nužno negativno nastrojen prema politikama vlasti, njihova uloga nije ona opozicije, već uloga informatora. U istu ruku negativna kritika vlasti ne mora biti istinita i kvalitetna, a kroz ovaj rad nabrojano je nekoliko primjera sukoba interesa koji direktno opisuju zašto vanjskom promatraču argentinski mediji 'uživaju' limitiran kredibilitet.

Izvanredno donošenje zakona koji ograničavaju minimalni posjed stranog kapitala u domaćim medijskim kućama, samo je jedan od primjera koji ukazuju na nemogućnost nepristranosti na relaciji vlast-mediji (Di Tella i Franceschelli, 2011: 123). Dostojanstveno i neuvjetovano izvještavanje medija osnovna je kvaliteta demokracije, opisani slučajevi ometanja takvog rada novina predstavljaju Argentinu kao državu čija vlast, kroz različite mandate, utječe na kvalitetu informiranja.

7. Popis literature

1. Asociación por los Derechos Civiles (2005) *Buying the News: A Report on Financial and Indirect Censorship in Argentina*, New York: Open Society Institute

URL: https://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/buying_20051205.pdf

2. Becerra, Martin A.; Mastrini, Guillermo (2010) Crisis. What Crisis? Argentine Media in View of the 2008 International Financial Crisis, *International Journal of Communication*, 4: 611–629

3. Bombaci, Juliana; Saront, Tamara; Tommasi, Mariano (2002) The Political Economy of Economic Reforms in Argentina, *Policy Reform*, (5/2):75-88.

URL: <http://www1.worldbank.org/publicsector/decentralization/March2003Seminar/poleconofreformsinArg.pdf>

4. Calvert, Peter (1996) Privatisation in Argentina, *Bulletin of Latin American Research*, (15/2): 145-156

URL: https://www.jstor.org/stable/3339503?seq=7#page_scan_tab_contents

5. Conde, Roberto Cortes (2008) *The Political Economy of Argentina in the Twentieth Century*, Cambridge: Cambridge University Press

URL: <https://www.cambridge.org/core/books/political-economy-of-argentina-in-the-twentieth-century/8586B13E42D851AF4605C77A4804622E>

6. Della Paolera, Gerardo; Taylor, Alan M. (2001) Steering through the Great Depression: Institutions, Expectations, and the Change of Macroeconomic Regime, *Straining at the Anchor: The Argentine Currency Board and the Search for Macroeconomic Stability, 1880-1935*, University of Chicago Press Volumen (ISBN: 0-226-64556-8): 188-218.

URL: <http://www.nber.org/chapters/c8845> Chapter pages in book: (p. 188 - 218)

7. De Santos, Martin (2009) Fact-Totems and the Statistical Imagination: The Public Life of a Statistic in Argentina 2001, *Sociological Theory*, (27/4): 466-489

8. Di Tella, Rafael; Franceschelli, Ignacio (2011) Government Advertising and Media Coverage of Corruption Scandals, *American Economic Journal: Applied Economics* 3, 4: 119–151.

URL: <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/app.3.4.119>

9. Eberle-Blaylock, Mariana (2005) *Political and economic news during the Argentine crisis of 2000-2002: An agenda-setting analysis of major newspaper coverage*, University of South Florida
10. Ferrandino, Vittoria; Sgro, Valentina (2015) Monetary policy in Argentina: From the inflation of the 1970s to the default of the new millennium, *eabh Papers*, (15/3): 1-30
URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/121744/1/838115969.pdf>
11. Horowitz, Joel (1990) Industrialists and the Rise of Perón, 1943-1946: Some Implications for the Conceptualization of Populism, *The Americas*, (47/2): 199-217
12. International Monetary Fund (2003) *Lessons from the Crisis in Argentina*
URL: <https://www.imf.org/external/np/pdr/lessons/100803.pdf>
13. International Monetary Fund (2004) *Evaluation Report: The IMF and Argentina, 1991-2001*
URL: <http://www.imf.org/External/NP/ieo/2004/arg/eng/pdf/report.pdf>
14. Kiguel, Miguel A. (1989) *Inflation in Argentina: Stop and Go Since the Austral Plan*, Svjetska Banka
URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/121744/1/838115969.pdf>
15. Kiguel, Miguel A. (2011) Argentina's 2001 Economic and Financial Crisis: Lessons for Europe, *Think Tank 20: Beyond Macroeconomic Policy Coordination Discussions in the G-20*
URL: <https://www.brookings.edu/multi-chapter-report/think-tank-20-beyond-macroeconomic-policy-coordination-discussions-in-the-g-20/>
16. Kos-Stanišić, Lidija (2009) *Latinska Amerika – povijest i politika*, Golden marketing- Tehnička knjiga, Zagreb
17. Kos-Stanišić, Lidija (2010) *Latinska Amerika i suvremeni svijet*, FPZG, Zagreb
18. Kos-Stanišić, Lidija (2014) Populizam u Argentini- sedam desetljeća peronizma, *Političke perspektive*, (2217-561X): 31-55

19. Malamud, Andres (2011) Argentine Foreign Policy Under the Kirchners: Ideological, Pragmatic, or Simply Perónist?, U: Gardini, G.L.; Lambert, P. (2011) *Latin American Foreign Policies (87-102)*, New York, Palgrave Macmillan

20. Moro, Beniamino; Beker, Victor A. (2016) Modern Financial Crises, *Financial and Monetary Policy Studies*, 42: 31-42

URL: file:///C:/Users/ivasu/Downloads/9783319209906-c1%20(1).pdf

21. Mukherjee, Bumba; Yadav, Vineeta (2014) *Democracy, Electoral Systems and Judicial Empowerment in Developing Countries*, Ann Arbor: University of Michigan

22. Pinilla, Vicente; Rayes, Agustina (2017) Why did Argentina become a super-exporter of agricultural and food products during the Belle Époque (1880- 1929)?, *EHES Working Papers in economic History*, 107: 1-34.

URL: http://www.ehes.org/EHES_107.pdf

23. Velde, François R.; Veracierto, Marcelo (1999) Dollarization in Argentina, *Economic Perspectives*

URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/6793149.pdf>

Mrežne stranice:

* Svakoj je pristupljeno na dan 4.3.2018. u finalnoj provjeri ispravnosti

Britannica.com (2018)

- Juan Peron: <https://www.britannica.com/biography/Juan-Perón>

- Descamisados: <https://www.britannica.com/topic/descamisados>

Europa.eu (2018)

- Mercosur: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/mercosur/>

Worldbank.org (2018)

- Stopa inflacije prema podacima Svjetske Banke (1976.-1983.):

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.DEFL.KD.ZG?end=1983&locations=AR&start=1976&view=chart>

- Stopa inflacije prema podacima Svjetske Banke (1991.-1996.):

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.DEFL.KD.ZG.AD?end=1996&locations=AR&start=1991&view=chart>

- Stopa inflacije prema podacima Svjetske Banke (2000.-2003.):

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.DEFL.KD.ZG?end=2003&locations=AR&start=2000&view=chart>

- Stopa inflacije prema podacima Svjetske Banke (1999.-2003.):

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.DEFL.KD.ZG?end=2003&locations=AR&start=1999&view=chart>,

8. Sažetak

Ovaj akademski rad pisan je kao diplomski rad na studiju politologije. Centralna tematika je odnos medija prema politikama vlasti u doba argentinske ekonomske krize od 1998. do 2002., a osnovna svrha rada je postizanje odgovora na postavljeno istraživačko pitanje: jesu li argentinski tiskani mediji podržavali državnu ekonomsku politiku u doba krize ili nisu? Početna je hipoteza da mediji nisu podržavali politiku vlasti. Rad je pisan u namjeri da se pokuša pobliže opisati utjecaj medijskog izvještavanja na rezultat političkog djelovanja. Autorica koristi istraživanje Maryane Eberle-Blaylock *'Political and economic news during the Argentine crisis of 2000-2002: An agenda-setting analysis of major newspaper coverage'*, kao glavni izvor podataka. Rad je organiziran u nekoliko poglavlja. Nakon uvoda, drugo poglavlje se bavi zaleđem ekonomske krize, poglavlje opisuje pet desetljeća političkog života u Argentini do izbijanja krize početkom milenija. Treće poglavlje opisuje metodologiju i pristup istraživanju, dok u četvrtom poglavlju autorica izvodi dokaze prema istraživanju Eberle-Blaylock. U petom poglavlju dokaze tumači i uspoređuje kako bi u zaključnom segmentu mogla obraniti hipotezu i odgovoriti na istraživačko pitanje. Dokazano je postojanje pristranog ponašanja, mediji pri izvještavanju najčešće konotiraju vlast i politiku sa negativnim. Rad spominje i kompromitirane tonove izvještavanja tiskanih medija u Argentini i moguće bitne faktore koji utječu na kvalitetu vijesti.

Ključne riječi: Argentina, inflacija, ekonomska kriza, fiskalna politika, vanjski dug, dolarizacija duga, mediji.